

ვიქტორი

კრატასიუკი

VIKTOR KRATASYUK

ბიორგანიზმი

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები
GEORGIAN OLYMPIC CHAMPIONS

პროექტის ავტორი და მთავარი რედაქტორი
ელგუჯა ბერიშვილი

THE PROJECT AUTHOR AND EDITOR-IN-CHIEF
Elguja Berishvili

პროექტის მენეჯერი
ემზარ ზენაიშვილი

THE PROJECT MANAGER
Emzar Zenaishvili

პროექტის კოორდინატორი
რუსუდან აფციაური

THE PROJECT COORDINATOR
Rusudan Aptsiauri

ტექსტი
გიორგი ჩოჩიშვილი

TEXT
Giorgi Chochishvili

დიზაინი
ვახტანგ შატაიძე

DESIGN
Vakhtang Shataidze

რედაქცია
ავთანდილ გურასაშვილი, ჯემალ კასრაძე, დავით ჭელიძე,
კარლო ფაჩულია, ზაალ ანჯაფარიძე, ინგა ალავეიძე,
ნანა ჯოხარიძე, მაია ბერიშვილი, ივანე ბურნაძე

EDITORIAL STAFF
**Avtandil Gurasashvili, Jemal Kasradze, David Chelidze,
Inga Alavidze, Karlo Pachulia, Zaal Anjaparidze, Nana Jokharidze,
Maia Berishvili, Ivane Burnadze**

ფოტო
მიხეილ ზარგარიანი, გივი კიკვაძე,
ალექსანდრე კოტორაშვილი, იური სომოვი, www.sportphoto.ge

PHOTO
**Mikhail Zargaryan, Givi Kikvadze,
Aleksandre Kotorashvili, Yuriy Somov, www.sportphoto.ge**

პარტნიორები
საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი
საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ოლიმპიური სოლიდარობა

PARTNERS
**Georgian National Olympic Committee
Olympic Solidarity of the International Olympic Committee**

ISSN 2233-3096
ISBN 978-9941-0-4156-3

ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები

ვიქტორ კრატასიუკი

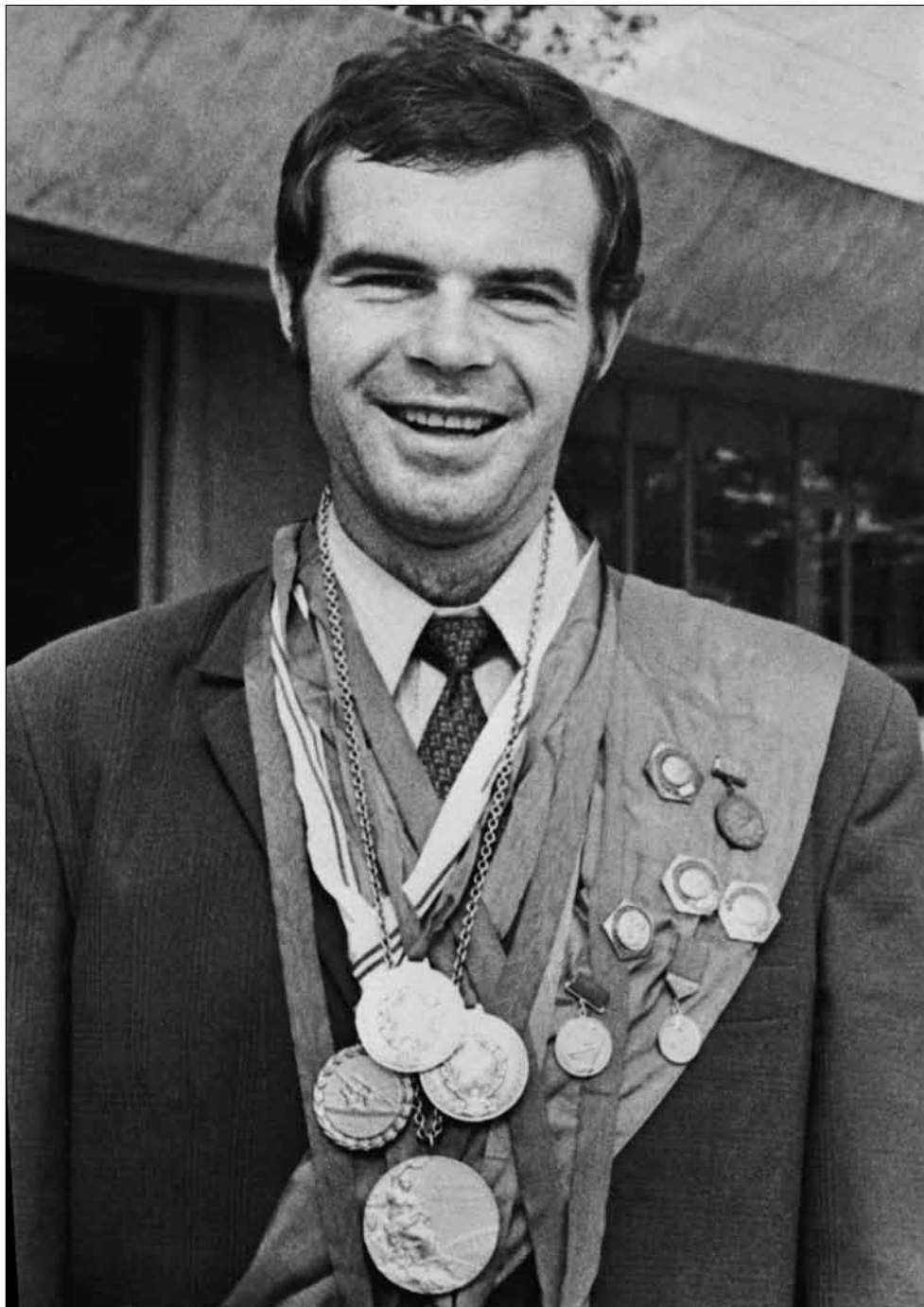
2012

ახალი ფოთის ისტორია ნავსადგურით დაიწყო. ასეთი იყო დიდი ერის-კაცის ნიკო ნიკოლაძის მართლაც გენიალური გეგმა. როცა ამ გეგმამ ხორცი შეისხა, ფოთს შემდეგ, ცხადია, გემი და ნავი არ დაჰკლებია. ამავე დროს, მაშინდელი მწირი კომუნიკაციების პირობებში, საპორტო ქალაქში ბევრი რამ ხდებოდა ისეთი, რაც მანამდე უჩვეულო და ახალი იყო საქართველოსთვის. ეს ღირსება, ეს განსაკუთრებულობა ქალაქმა მომდევნო პერიოდშიც შეინარჩუნა და მისი მდიდარი წიაღი ხანდახან მაინც კვლავ წარმოშობდა გამორჩეულ მოვლენებსა და ადამიანებს. ასე იყო სპორტშიც.

აღარ ვიტყვით საქართველოში ფეხბურთის შემოსვლის ისტორიაზე, ბორის პაიჭაძესა და ჩვენს პირველ ოლიმპიურ ჩემპიონზე დავით ციმაკურიძეზე. მაგრამ ასევე ფოთში დაიბადა და გაიზარდა ჩვენი პირველი და ჯერჯერობით ერთადერთი ოლიმპიური ჩემპიონი ნიჩბოსნობაში ვიქტორ კრატასიუკიც, ჭეშმარიტი ფოთელი, რომელმაც სიცოცხლის ბოლომდე უერთგულა მშობლიურ ქალაქს.

როგორც ჭიქა წყალში შეიძლება გამოიცილო ზღვა, ხანდახან ერთი, განსაკუთრებული შემთხვევაც საკმარისია, რომ მთელი სიგრძე-სიგანით დაინახო ადამიანი. ეს უეცარი შთაბეჭდილება არ იქნება ისეთივე მდიდარი, როგორცაა საერთოდ ადამიანის ბუნება, მაგრამ თვით ერთ ეპიზოდშიც კი შეიძლება შენიშნო რაღაც მთავარი და გამორჩეული კაცის ხასიათიდან. ვიქტორ კრატასიუკის ამბავიც ერთი ასეთი შემთხვევით გვინდა დავიწყოთ, რომელიც მეზღვაურმა ზურაბ ჭყონიამ გაიხსენა:

„1977 თუ 78 წელი იყო. ჩემი პატარა და-ძმა მყავდა წაყვანილი ზღვაზე. ჩემზე ათი და ცამეტი წლით უმცროსები არიან. ხელით ჩამყავდა ზღვაში, როცა საშინელი კვიცილი ატყდა. ბავშვები მაშინვე ამოვიყვანე წყლიდან. ხელს არ ვუშვებ. თან იქით ვიყურები, სადაც ჩოჩქოლია. მოხუცი ქალი კიოდა, ვაიმე, შვილოო... თურმე ბავშვი ჩაითრია ზღვამ. ვიტია უკვე ყვინთავდა. მონახა, ახლოს იყო ღრმულეებში ჩათრეული და გამოიყვანა. ბავშვი უგონოდ იყო. იქვე სასწრაფო დახმარების მანქანა იდგა, ექიმებიც მზად იყვნენ, მაგრამ ვიქტორმა ბავშვი ჯერ მათ არ ანდო. პირვე-

ლადი დახმარების კურსები ჰქონდა გავლილი და თვითონ დაუნყო გონზე მოყვანა. ცოტა ხანში ბავშვმა პირიდან წყალი ამოასხა. მერეღა გადასცა ვიტამ იგი ექიმებს.

მაგრამ ქალმა ისევ ატეხა კივილი, ჩემი სტუმარიო. შვილიშვილის ელდით ბებიას სტუმარი ბავშვი დავინწყებოდა. პატარები ექვსი-შვიდი წლისანი იქნებოდნენ. ვიტა ისევ შევარდა წყალში და ის ბავშვიც მალე გამოიყვანა. ტუჩები უკვე გაშავებული ჰქონდა, მაგრამ ვიტა არ მოეშვა — გაუკეთა მასაჟი და ყველაფერი, რაც იცოდა და შეეძლო. როგორც იქნა, ბავშვმა თვალები გაახილა და ვიქტორმა მერე ჩააბარა ექიმებს — წყლიდან გვიან ამოვიყვანე და თქვენი შველა სჭირდებაო. მათ რალაც ნემსი გაუკეთეს. ბავშვს პირიდან ყვითელი სითხე წამოუვიდა და გარდაიცვალა. იმ ნემსის შემდეგ, ეტყობა, ღვიძლი გაუსკდა.

ვიქტორმა ექიმებს ბავშვი წაართვა და პატარა ბავშვივით აღრიალდა. შემდეგ წყალში შევიდა, პატარა დაბანა, პირი მოსწმინდა, ნაპირზე დაასვენა და შემდეგ გაატანა სასწრაფოს... ვიქტორ კრატასიუკი სხვანაირი ადამიანი იყო. ასეთები ერთეულები არიან...”

მრავალი წლის წინათ მომხდარ ამბავთან ერთად ესეც უეჭველად მართალი მითხრა მისმა მეზობელმა, მეზღვაურმა ზურაბ ჭყონიამ... რა დასამალია, ჩვენს სხვა ოლიმპიურ ჩემპიონებთან შედარებით, ვიქტორზე გაცილებით ნაკლები ინერებოდა პრესაში და ბევრი ვერაფერი მოვიძიეთ, მაგრამ ერთად რომ შეკრიბო და გაიაზრო მისი მეზობლების, მეგობრებისა და, საერთოდ, ყველა იმ ადამიანის ნაამბობი, რომლებიც ვიქტორს კარგად იცნობდნენ, თითქმის ცხადად წარმოიდგენ: მის ხასიათში უცნაურად იყო შერწყმული ვაჟკაცობა, თავდადება, დიდი სიამაყე და ასეთივე თავმდაბლობა. მაგრამ მას, ამავე დროს, ახასიათებდა უკიდურესი, დამლუპველობის ზღვრამდე მისული დაუდევრობა და ფატალური ხელჩაქნეულობა, მისგან გამონვეული მძიმე შედეგებით; და, რა თქმა უნდა, დიდი სპორტული ნიჭიერება. ოლიმპიურ ჩემპიონს, რომელიც მართლაც ამაყად და ძალიან სწრაფად დასრიალებდა წყალზე, სხვების გარდა, ეტყობა, საკუთარი თავის

დახმარებაც სჭირდებოდა, რომ ისევე მყარად გაჩერებულიყო ცხოვრების მოტორტმანე ზედაპირზე, როგორც წყალზე სჩვეოდა.

თავის თავს ყოველთვის ნამდვილ ფოთელს, კუნძულელს ეძახდა. ფოთში ვინ არ იცის კუნძულის რაიონი ანუ „ოსტროვი“. ის მდინარე რიონის დელტის ორ ტოტს შორის იყო მოქცეული. ქვემოდან ზღვა აკრავს და აქედან წარმოიშვა მისი სახელწოდებაც. წყალდიდობისას ქალაქი იტბორებოდა, რის გამოც რიონის მარჯვენა ტოტი დააშრეს და მდინარე ნაბადის უბნისკენ გადაადგეს. ასე რომ, მშრალი ხიდი, თბილისის გარდა, ფოთსაც აქვს, რომელიც რიონის 25-იოდე მეტრის სიგანის შენაკადზე გადიოდა. მოკლედ, კუნძული აღარ არის, სახელწოდება კი დარჩა... როცა მიუნხენის ოლიმპიადაზე მიემგზავრებოდა, ვიქტორი ფოთელებს და თავის „ოსტროველებს“ შეჰპირდა: როცა მედალს ავიღებ, წყალში ამოვავლებ და მერე მთელ ფოთს, მთელ „ოსტროვს“ დაგანახებთო. მარტო ფოთმა კი არა, მთელმა საქართველომ, მთელმა მსოფლიომ ნახა მთელი სიცხადით, როგორ შეასრულა პირობა მიუნხენში ოლიმპიურმა ჩემპიონმა...

ფოთი პატარა ქალაქია და ვიქტორ კრატასიუკს ყველა იცნობდა, მაგრამ „კუნძულელებს“ განსაკუთრებულ პატივში ჰყავდათ, დაახლოებით ისე, როგორც მისი კოლეგა კოსტია — მეზღვაური მოლდოვანკაზე და პერესიპზე ოდესაში, ბერნესის ცნობილი სიმღერის მიხედვით.

უკვე ვთქვით, ფოთი დიდი ადამიანის დიდი ძიებისა და აღმოჩენის შედეგია. როგორც ნავსადგურის ყოფილმა უფროსმა, ვალერი გეგიძემ თავის დროზე მითხრა, ფოთს, თუ კარგად მიხედავენ, ყველა საზომით ისეთივე პერსპექტივა აქვს, როგორც როტერდამის უდიდეს ნავსადგურს. მაგრამ, ამის გარდა, ფოთი სხვა რამითაც იყო გამორჩეული: კარგა ხნის მანძილზე უდიდესი სახელმწიფოს, საბჭოთა კავშირის სანიჩბოსნო მექა იყო. ამიტომ ის, რომ საქართველოს პირველი ოლიმპიური ჩემპიონი ნიჩბოსნობაში სწორედ ამ ქალაქიდანაა, სრულიად კანონზომიერ მოვლენად უნდა ჩაითვალოს.

როგორც ფოთელმა სპეციალისტებმა მითხრეს, ქალაქში საბჭოთა კავშირის ყველა საუკეთესო ნიჩბოსანი ჩამოდიოდა თითქმის ყველა რესპუბ-

ლიკიდან. ხშირად, ოქტომბრიდან აპრილის ბოლომდე, საწყლოსნო სპორტის 2000 და უფრო მეტი წარმომადგენელი იყრიდა თავს. მაშინ ქალაქში ყოველი მეორე ნიჩბოსანი დადიოდა, აკადემიურ ნიჩბოსნობაში, ასევე ბაიდარებით და კანოეთი მოასპარეზე ხალხი. სად იყო მაშინ ფოთში ამდენი სასტუმრო. სპორტსმენები ძირითადად კერძო სახლებში ცხოვრობდნენ და სიმრავლის გამო მორიგეობით ჩამოდიოდნენ საქართველოში.

ზამთარში გაუყინავი საწყლოსნო ბაზები სანატრელი იყო რუსეთისა და, საერთოდ, ჩრდილოელებისთვის. ფოთში კი იმ დროს შვიდი სანიჩბოსნო ბაზა არსებობდა; იყო „ვოდნიკის“, „დინამოს“, სამხედრო-საზღვაო ფლოტის და სხვა ბაზები. საქართველოსაც ჰქონდა თავისი რესპუბლიკური ბაზა. მათგან უმთავრესი იყო „ვოდნიკი“ რიონზე, სწორედ კუნძულის საზღვარზე, სადაც დაიწყო ვარჯიში მომავალმა ოლიმპიურმა ჩემპიონმა. ის, ფაქტობრივად, მოსკოვმა ააშენა, მაგრამ ჩვენი პორტის ბალანსზე ირიცხებოდა. ბაზა ერთდროულად 120-140 კაცს ემსახურებოდა. იქ ყველაფერი იყო: ელინგები, სასტუმრო, სამედიცინო კაბინეტები...

სხვა ბაზები ძირითადად მდინარე კაპარჭინაზე მდებარეობდა. როგორც ცნობილმა სპეციალისტმა გიორგი (ჯოჯი) ბუკიამ ამიხსნა, რიონს, იმის გარდა, რომ მასზე მთელი წლის განმავლობაში შეიძლებოდა ვარჯიში, ის უპირატესობაც ჰქონდა, რომ მძიმე და ნალექიანი წყლით გამოირჩევა. ასეთ პირობებში ნავარჯიშები ნიჩბოსანი შემდეგ მსუბუქ წყალზე უკეთეს შედეგებს აღწევს. კაპარჭინას წყალი კი უფრო მსუბუქია.

ბატონი გიორგის თქმით, ნიჩბოსნობა აქ ძირითადად ომის შემდეგ დაიწყო. 50-იან წლებამდე ჯერ ე.წ. სახალხო ნიჩბოსნობა იმართებოდა არასპორტული ნაგებობით. პორტის მაშინდელი უფროსი გიორგი ვატაევი თვითონაც ჩემპიონი გახდა ასეთ შეჯიბრებაში. სპორტული ნიჩბოსნობა 1954-55 წლებიდან იღებს სათავეს. პირველი ბაიდარა და კანოე ფოთში მეზღვაურმა ბოჩია ციკვარავამ ჩამოიტანა ოდესიდან. ზღვაში, ნისქვილკომბინატის უკან ვარჯიშობდნენ. იქ 50-მეტრიანი საცურაო „აუზიც“ იყო ბეტონის ბლოკებით შემორაგული. ფოთში ნიჩბოსანთა სპორტის ფუძემდებლად შეიძლე-

ბა ჩაითვალოს ოთარ ბუაძე, რომელიც ჯერ ფიზკულტურის მასწავლებელი იყო მე-4 საშუალო სკოლაში, შემდეგ — სპორტსკოლის დირექტორი.

1957-59 წლებში ნიჩბოსანთა გუნდები უკვე ჩამოყალიბებული იყო და საქართველოს პირველობები იმართებოდა.

საკაემირო ინტერესი, ცხადია, ადგილობრივსაც ძალიან უწყობდა ხელს. ახალგაზრდა ნიჩბოსნები კარგად ხედავდნენ, რა მძიმე შრომა იყო საჭირო წარმატებების მისაღწევად. ყველა წამყვანი სპეციალისტიც მუდმივად, ნახევარ-ნახევარი წლით ფოთში იყო ხოლმე და უკეთეს სკოლას ვერ ინატრებდი. საგანგებოდაც კი იწვევდნენ მათ. გიორგი ბუკიას თქმით, სპორტის დიდმა მოამაგემ გიორგი სიხარულიძემ, რომელიც ფოთსაც დიდ ყურადღებას აქცევდა და სათითაოდ იცნობდა აქაურ მწვრთნელებს, მოსკოვიდან სხვადასხვა ვადით ორჯერ მოიწვია მრავალი ჩემპიონის აღმზრდელი არკადი ნიკოლაევი. აქვე ვიტყვით, რომ გიორგი სიხარულიძის კეთილი კვალი კარგა ხანს არ ნაშლილა ფოთში.

იმ წლებში ქალაქში ნიჩბოსნობა განსაკუთრებით პოპულარული იყო და სპორტულ ნავებს უამრავი მოზარდი ეტანებოდა. ამას, ცხადია, დროც უწყობდა ხელს. დღეს კი ერთი ბაიდარა, თუნდაც ერთადგილიანი, 8-10 ათასი დოლარი ღირს, აკადემიური ნიჩბოსნობის რვიანი — 36-38 ათასი. ამდენს ვინ გამოიმეტებს...

ბევრი სპეციალისტის აზრით, რუსეთს ასე ძალიან იმიტომ მოაკლდა წარმატებები ნიჩბოსნობაში, რომ ჩვენი ბაზები დაკარგა. ახლა უცხოეთში დადიან სავარჯიშოდ, მაგრამ ასეთ მუქთა ბაზებს, თანაც ნახევარ-ნახევარი წლით, აბა, სადღა ნახავენ. ფოთი კი სწორედ მოსამზადებელი, ზამთრის პერიოდისთვის იყო ზედგამოჭრილი. შეჯიბრების წინა პერიოდში კი სიონის წყალსაცავზე სჯობდა მომზადება, რომელსაც 60-იანი წლების დასაწყისიდან იყენებდნენ... ცოტა უფრო მოგვიანებით, ზემოთქმული მშრალი ფაქტებით გაამაგრა მცხეთის სანიჩბოსნო სკოლის დირექტორმა ვიტალი გრძელიშვილმა, რომელიც ის-ის იყო დაბრუნებულიყო გლაზგოს 2007 წლის ახალგაზრდული მსოფლიო ჩემპიონატიდან აკადემიურ ნიჩბოსნობა-

ში; შოტლანდიაში გერმანიას ფინალში 18 ნავი ჰყავდა, იტალიას — 11 და მათგან ხუთმა გაიმარჯვა, რუსეთიდან კი მხოლოდ ორმა ნავმა გააღწია ფინალში და ვერც ერთი მეხუთე ადგილზე წინ ვერ წავიდა. გლაზგოში თვით პატარა ესტონეთსაც კი ჰყავდა ჩემპიონი პრესტიჟულ რვაადგილიანებში. ეს ჩვენთვისაც კარგი მაგალითია.

ალბათ საჭიროა ზემოთქმულს ისიც დავუმატოთ, რომ დღეს ფოთში, ნიჩბოსნობაში დიდი ტრადიციების მქონე ქალაქში, ერთადერთი ბაზალაა დარჩენილი — „მართვე“, და ისიც მისმა ხელმძღვანელებმა დიდი მონადინებით პირდაპირ მკვდრეთით აღადგინეს. გურამ თურმანიძის მიერ დაარსებული სადგური განადგურებული იყო და ჩვენი დროის უტყვი სიმბოლო, არყის ქარხნად გადაკეთებული საცურაო აუზი „უმშვენებდა“ გვერდს. ერთადერთი სანიჩბოსნო ბაზაც „პოლიტიკური“ დახმარებით გადაარჩა: რესპუბლიკელი დავით ბერძენიშვილის შუამდგომლობის შემდეგ განათლების მაშინდელმა მინისტრმა თამაზ კვაჭანტირაძემ მას 150 ათასი ლარი გამოუყო.

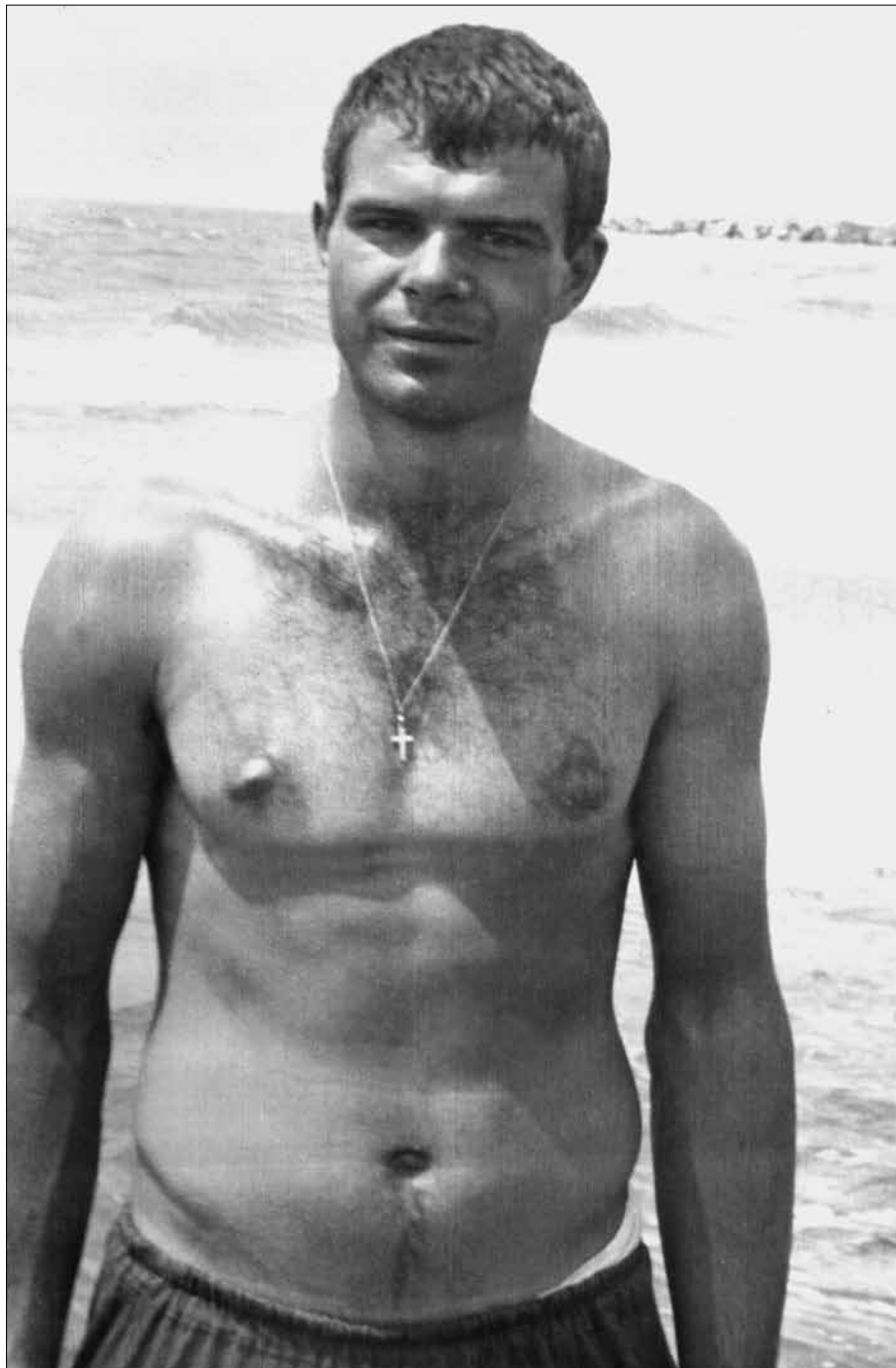
„მართვეს“ დირექტორმა მალხაზ მიქაძემ ისიც მითხრა, რომ ფოთში ნიჩბოსნობა განსაკუთრებით 1970-76 წლებში ყვაოდა. იქ უნდა აეშენებინათ უფრო კომფორტული საკავშირო ოლიმპიური ბაზაც, მაგრამ შემდეგ სსრ კავშირის მთავარმა მწვრთნელმა ნიჩბოსნობაში ვიქტორ სილაევმა სხვაგვარად გადაწყვიტა: ეს საოცნებო სპორტული ობიექტები, ჯვრის წყალსაცავი რომ აშენდა, იმის ქვემოთ, რეჩხის წყალსაცავზე და საბერიოზე ააგებინა. იქ ჩვენი ნიჩბოსნებიც ვარჯიშობდნენ ხოლმე, მაგრამ აშკარა პრიორიტეტი, ცხადია, საკავშირო ნაკრებებს ჰქონდათ.

აი, ასეთ ქალაქში დაიბადა და გაიზარდა ვიქტორ კრატასიუკი.

მამა, ივანე კრატასიუკი, ციმბირიდან ჩამოუყვანიათ მშობლებს ოთხ და-ძმასთან ერთად და ფოთში დასახლებულან. ოჯახის უფროსი დაღუპულა და მარტო დარჩენილი ქალი, ხუთი ბავშვით, უკრაინიდან ჩამოსულ შკრაბაკზე გათხოვილა. ვიქტორს ბიძაც დარჩა დედის მხრიდან, ანდრეი შკრაბაკი, რომელიც ახლაც ფოთში ცხოვრობს, მამის მხრიდან კი — უკ-

ვიქტორ კრატასიუკი თავის თავს ყოველთვის ნამდვილ ფოთელს, კუნძულელს ეძახდა. ფოთში ვინ არ იცის კუნძულის რაიონი ანუ „ოსტროვი“. ის მდინარე რიონის დელტის ორ ტოტს შორის იყო მოქცეული. ასე რომ, მშრალი ხიდი, თბილისის გარდა, ფოთსაც აქვს, რომელიც რიონის 25-იოდე მეტრის სიგანის შენაკადზე გადიოდა. მოკლედ, კუნძული აღარ არის, სახელწოდება კი დარჩა... როცა მიუნხენის ოლიმპიადაზე მიემგზავრებოდა, ვიქტორი ფოთელებს და თავის „ოსტროველებს“ შეჰპირდა: როცა მედალს ავიღებ, წყალში ამოვაგლებ და მერე მთელ ფოთს, მთელ „ოსტროვს“ დაგანახებთო.

გიორგი ბუკია:
„მე ავერი მატკავაზე
ადრე გავიცანი ვიქტორი,
მგონი, 1965 წლის ზაფ-
ხულს. მის მშობლებსაც
ვიცნობდი. უბრალო და
მშრომელი ოჯახი ჰქონ-
დათ. ცოტა ხნის შემდეგ,
როცა შევამჩნიე, რომ
ცალი თვალი არ ჰქონდა,
ვურჩიე, საბაიდარო ნიჩ-
ბოსნობაზე გადასულიყო.
აკადემიურში სპორტსმენი
ზურგსუკან უსვამს ნიჩაბს
და უკან ხშირად იყურება,
ბაიდარასა და კანოეში კი
პირიქითაა. ამიტომ ვურ-
ჩიე. იქიდან დაიწყო მისი
კარიერა საბაიდარო ნიჩ-
ბოსნობაში. შემდეგ ცოტა
ხანს გურამ თურმანიძეს-
თან ვარჯიშობდა. შემდეგ
მოხვდა საბოლოოდ ავერი
მატკავასთან.“

ვე აღარავინ. ანდრეის თქმით, ვიქტორის მამა ძალიან ბეჯითი, მშრომელი კაცი ყოფილა, კარგად სცოდნია თევზაობა და დურგლობა, თან პორტში ბუქსირზე მუშაობდა მექანიკოსად. ივან კრატასიუკი თავისი ხელობით ძალიან ბევრ ადამიანს ეხმარებოდა. ნავიც ჰქონია და ხშირად გადიოდა ზღვაში სათევზაოდ. მესაზღვრეებისგან ნებართვას იღებდა და ქამბალასა და კეფალს იჭერდა, ზოგს — სახლისთვის, ზოგს — გასაყიდად. დედა მეზღვაურთა ინტერკლუბში მუშაობდა. მკაცრი, მაგრამ ყურადღებიანი ქალი ყოფილა. ჩვენზე ისე ზრუნავდა, როგორც ვიქტორზე, — ამბობენ მისი მეგობრები, — ხანდახან სანვრთნელ შეკრებაზეც ჩამოაკითხავდა ხოლმე. საერთოდ, ძალიან კარგი, თბილი, მოსიყვარულე ოჯახი ჰქონდათო.

ვიქტორიც ისე იზრდებოდა, როგორც ჩვეულებრივი ფოთელი ბიჭი. „მამინ უფრო ცოცხალი ბავშვები იყვნენ. იმ დროს თვით ტელევიზორიც კი ზოგიერთმა თუ იცოდა, ისიც ყურმოკვრით. ძალიან კარგი, საყვარელი ბიჭი იყო“, — იხსენებს ბიძამისი ანდრეი და ამასვე მიდასტურებს ყველა, მათ შორის, ჩემი ფოთელი კოლეგა ვანო ნარმანია, რომელიც ბავშვობიდანვე იცნობდა კრატასიუკების ოჯახს: ჩხუბისთავი ბიჭი არ ყოფილა. პატიოსნე-ბითა და მომთმენი ხასიათით გამოირჩეოდაო. მე-4 რუსულ სკოლაში სწავლობდა და საშუალო მოსწავლედ ითვლებოდა.

ექვსიოდე წლის იქნებოდა ვიქტორი, როცა დიდი განსაცდელი დაატყდა თავს. შემთხვევით მეზობლის გოგომ ჩხირით თვალი გამოსთხარა. წარმოიდგინეთ ბავშვის მდგომარეობა, მაგრამ ოჯახმა ღირსეულად გაუძლო განსაცდელს. კეთილი ხალხი იყო და შემდგომ პირდაპირ შექსპირისეული ამბავი განვითარდა, ოღონდ სხვაგვარი დასაწყისით და მსგავსი ფინალით — ორ ოჯახს შორის, შერიგება იქით იყოს, ნათელმირონობაც კი ჩამოვარდა.

მოგვიანებით, როცა ვიქტორი ოლიმპიური ჩემპიონი გახდა, ისეთი აზრიც გაჩნდა, რომ ამაში ერთგვარად მისმა ფიზიკურმა ნაკლმაც ითამაშა გარკვეული როლი — მან სხვა სფეროში სცადა თავისი უპირატესობის დამტკიცება, თითქოს კომპენსაციას ეძებსო და, თავისი მდგომარეობიდან გა-

მომდინარე, პირდაპირ არნახული შრომისმოყვარეობით მიიწვედა ოლიმპიური ტრიუმფისკენ. ეს აზრი, მრავალ კეთილ სიტყვასთან ერთად, ახლაც გამიმეორა მისმა ბავშვობის მეგობარმა ზაურ დოღბაიამ. ნათლობის ამბავიც მანვე მითხრა.

ვიქტორის მამის, ივან კრატასიუკის ოჯახი მაშინდელ ჟდანოვის ქუჩაზე დასახლებულა. ჯერ ზღვასთან ახლოს იყვნენ, მაგრამ ზღვამ თანდათან წაიღო ხმელეთის 300 თუ 400 მეტრის სიგანის ზოლი და ზემოთ ამოიწიეს.

სხვათა შორის, წყალმა ბორის პაიჭაძის სახლიც შთანთქა. რიონის გადაგდების შემდეგ ეს შემოტევა შენელდა, მაგრამ არ შეჩერებულა. მადიანმა ზღვამ იპოდრომიც მოინელა.

გენერალ ბოლქვაძის ეზოში ივანეს ტიპური რუსული ხის სახლი აუშენებია იგივე ჟდანოვის, დღევანდელ თამარ მეფის ქუჩაზე. გენერალი მაშინ იქ აღარ ცხოვრობდა. იმ სახლში გაატარა ვიქტორმა ბავშვობა თავის დასთან, ალასთან ერთად, და ახალგაზრდობაც — თვით ოლიმპიურ ჩემპიონობამდე. იმ ეზოში ასწლოვანი მუხა დგას. ვანო ნარმანია, რომელმაც გამოაქვეყნა ერთ-ერთი ბოლო ინტერვიუ ოლიმპიურ ჩემპიონთან, წერდა: ვიქტორს მისთვის უთქვამს, რომ ამ სახლს, ამ მუხას არავითარ შემთხვევაში არ გაყიდდა, რადგან ძალიან უყვარდა. ჟურნალისტი წინასწარ ჰოროსკოპებს გასცნობია და აღმოუჩენია, რომ ერთ-ერთი აღმოსავლური ჰოროსკოპით, მუხა ვიქტორის ხე ყოფილა.

გაყიდა ის მშობლიური სახლი და ეზო ვიქტორ კრატასიუკმა სიკვდილამდე ერთი წლით ადრე, როცა გაჭირვებამ და გამუდმებულმა სმამ ერთად წაუჭირა ყელში. ეზოში ახლა სხვისი პატარა სახლი დგას. მუხაც იქვეა...

ვიქტორისთვის სპორტულ ნავზე ადრე ჯერ მამის ნავი იყო. შემოგთავაზებთ ფრაგმენტს არჩილ გოგელიას ჯერ კიდევ 1972 წელს გამოქვეყნებული ნარკვევიდან „ვიქტორ კრატასიუკი“.

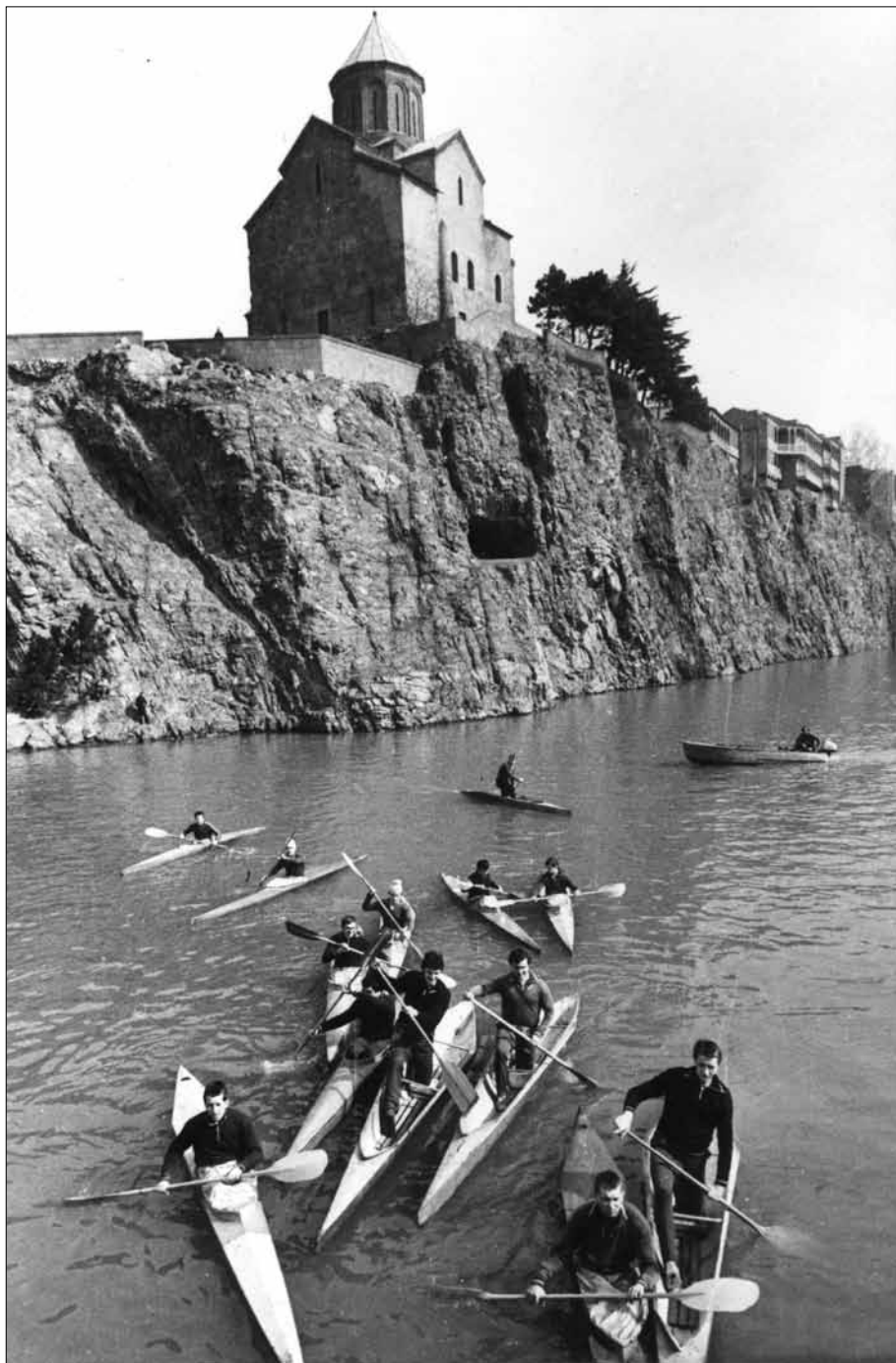
„ხშირად დაჰყვებოდა მამას სათევზაოდ. ადრე შეეჩვია წყალს, ნავებს, კატარღებს. საათობით უსმენდა გამოცდილ, მრავლისმომსწრე მეთევზეებს. დილის ბინდბუნდში იკარგებოდა ნავი უკიდევანო ზღვაში. პატარა ბი-

ვიქტორის მამა ძალიან ბეჯითი, მშრომელი კაცი ყოფილა, კარგად სცოდნია თევზაობა და დურგლობა, თან პორტში ბუქსირზე მუშაობდა მექანიკოსად. ივან კრატასიუკი თავისი ხელობით ძალიან ბევრ ადამიანს ეხმარებოდა. ნავიც ჰქონია და ხშირად გადიოდა ზღვაში სათევზაოდ. დედა მეზღვაურთა ინტერკლუბში მუშაობდა. მკაცრი, მაგრამ ყურადღებანი ქალი ყოფილა.

ერთად რომ შეკრიბო და გაიარო ვიქტორის მეზობლების, მეგობრებისა და, საერთოდ, ყველა იმ ადამიანის ნაამბობი, რომლებიც ვიქტორს კარგად იცნობდნენ, თითქმის ცხადად წარმოიდგენ: მის ხასიათში უცნაურად იყო შერწყმული ვაჟკაცობა, თავდადება, დიდი სიამაყე და ასეთივე თავმდაბლობა.

ჭი კი იდგა ნაპირთან და დიდხანს მოთმინებით ელოდა მამის დაბრუნებას. მამა ხან მხიარული გადმოდიოდა ნავიდან, ხანაც დაღვრემილი. ზღვა მუდამ როდია გულუხვი... მერე, როცა ნამოიზარდა, მისი ჯერიც დადგა. ახლა ერთად გადიოდნენ ზღვაში, ერთად თევზაობდნენ, ერთად ინანილებდნენ ჭირსა და ლხინს. მამისთვის ეს იყო ჩვეულებრივი საქმიანობა, ხოლო ბიჭისთვის, ვიქტორ კრატასიუკისთვის, ნამდვილი დღესასწაული. თანდათან ისე გათამამდა, მამას ნიჩბებს აღარ ანებებდა. შეეჩვია ბავშვური, სუსტი ხელებით ნავის დამორჩილებას.

ერთ მშვენიერ დღეს ბიჭმა ნაცნობ მღებავს ცისფერი საღებავი გამოართვა და გაუნაფავი ხელით უსწორმასწოროდ დაანერა ნავის ფერდს „ფოთი“. ის ფოთელი იყო, აქ დაიბადა, აქ გაიზარდა და ეს ქალაქი ყველაზე მეტად უყვარდა“.

გიორგი ბუკია აკადემიური ნიჩბოსნობის სპეციალისტია. პირველად მასთან მისულა სავარჯიშოდ 16 წლის ვიტია.

„მე ავერიზე, ავერი მატკავაზე ადრე გავიცანი ვიქტორი, მგონი, 1965 წლის ზაფხულს. მის მშობლებსაც ვიცნობდი. უბრალო და მშრომელი ოჯახი ჰქონდათ. ცოტა ხნის შემდეგ, როცა შევამჩნიე, რომ ცალი თვალი არ ჰქონდა, ვურჩიე, საბაიდარო ნიჩბოსნობაზე გადასულიყო. აკადემიურში სპორტსმენი ზურგსუკან უსვამს ნიჩაბს და უკან ხშირად იყურება, ბაიდა-რასა და კანოეში კი პირიქითაა. ამიტომ ვურჩიე. ერთი გოგო იყო ჩამოსული ფიზკულტურის ინსტიტუტიდან, გვარად ზუევა. საბაიდარო ნიჩბოსნობაში უნდა გაეველო პრაქტიკა. იმ გოგოს მივაბარე ვიქტორი. იქიდან დაიწყო მისი კარიერა საბაიდარო ნიჩბოსნობაში. შემდეგ ცოტა ხანს გურამ თურმანიძესთან ვარჯიშობდა. შემდეგ მოხვდა საბოლოოდ ავერი მატკავასთან.“

ვიქტორს თავიდან დიდი მონაცემები არ ეტყობოდა, უფრო ოთხი-ხუთი წლის შემდეგ გამოჩნდა ყველაფერი. მაგაზე ნიჭიერებიც მყოლია, მაგრამ დიდი სპორტსმენები ვერ გახდნენ. თუმცა ძალიან შრომისმოყვარე და დაულალავი იყო. ვიქტორ კრატასიუკი სწორედ შრომისმოყვარეობამ მიიყვანა იმ შედეგებამდე, თუმცა არავის ეგონა, თუ ოლიმპიურ ჩემპიონობამდე

მიაღწევდა.“ მანამდე კი, ვანო ნარმანიას თქმით, „ვოდნიკის“ ბაზაზე ათენებდა და აღამებდა და წყალშიც თევზივით გრძნობდა თავს.

განსხვავებული აზრისაა მისი მწვრთნელი ავერი მატკავა.

ჯერ აუცილებლად უნდა ვთქვათ, თუ რა იყო ვიქტორ კრატასიუკისთვის მატკავა. ბიძამისი ანდრეი შკრაბაკი, რომელიც, მისი მტკიცებით, ივანეს გარდაცვალების შემდეგ ცდილობდა მამობა გაენია დისშვილისთვის, აღიარებს, რომ სპორტში, და არა მარტო სპორტში, ავერი მშობელ მამასავით ზრუნავდა ვიქტორზე.

მამა კი გაცილებით გვიან გარდაეცვალა ვიქტორს, 1992 წელს, როცა საოკეანო თევზმჭერზე მუშაობდა რიგით მეზღვაურად და ეს სამწუხარო ცნობა ათასობით კილომეტრის დაშორებით მიიღო. ცხადია, ველარ ჩამოასწრო ფოთში...

ცოტ-ცოტა იქნებ სხვებმაც შეაშველეს ხელი, მაგრამ ის, რომ ვიქტორ კრატასიუკი, საქართველოდან პირველი ოლიმპიური ჩემპიონი გახდა ნიჩბოსნობაში, ავერი მატკავას დამსახურებაა. ის მანამდე მასთან იყო ყველგან — როცა ჯერ კიდევ ყმანვილს ხმელეთიდან აძლევდა მითითებებს, როცა მასთან ერთად იჯდა ნავში და 1971 წელს ბრწყინვალედ მოიგეს საბჭოთა კავშირის ხალხთა სპარტაკიადა, როცა ვიქტორი მიუნხენის ოლიმპიადისთვის ემზადებოდა... იქიდან დაბრუნებულს კი მოსკოვის აეროპორტში დახვდა...

„ავერი იყო, რაც იყო, მთლიანად მაგაზე იყო გადამკვდარი“, — ეს ანდრეი შკრაბაკის სიტყვებია.

საქართველოში მასწავლებლისა და შეგირდის ურთიერთობა არავისგან ესწავლებათ. აქ არ არის საჭირო ლიტერატურული პასაჟები. ამიტომ ჯერ ის ვთქვათ, თუნდაც მოკლედ, თვითონ ვინ იყო ვიქტორის მწვრთნელი.

17 წლის ავერი მატკავამაც პირველად „ვოდნიკს“ მიაკითხა სავარჯიშოდ. აბაშის რაიონის სოფელ სუჯუნაში იყო დაბადებული და ფოთში ცხოვრობდა. თუ შემდგომ მის მოწაფეს, ვიქტორს, შრომისმოყვარეობას უქებდნენ, ამ მხრივ მისი მწვრთნელი პირდაპირ საარაკო მენიჩზე იყო. ბევრჯერ

მისადგომზე, ფიცარნაგზე დაცემულა, ისეთი დაღლილი ამოსულა ნავიდან. ასეთ სპორტსმენს ყველა პატივს სცემს, მით უფრო, თუ სათანადო ნიჭიც მოსდევს. თუმცა ამ თვისებამ შემდგომში ცუდი სამსახურიც გაუწია (ამაზე ქვემოთ). 1962 წლიდან მოყოლებული, მატკავა მთელი ათი წლის მანძილზე იყო საბჭოთა კავშირის ნაკრების წევრი. ეს საკმაოდ არაორდინარული შემთხვევაა, რადგან ჩვენს სპორტსმენებს საკავშირო ნაკრებში ყოველთვის გაშლილი ხელებით არ ხვდებოდნენ. მრავალჯერ აუღია საკავშირო ჩემპიონატებისა და პირველობების მედლები არაოლიმპიურ დისციპლინაში — 10 ათას მეტრზე ერთადგილიანი ბაიდარებით ასპარეზობაში, რომელიც მსოფლიო ჩემპიონატების პროგრამაშიც შედიოდა.

კლასიკურ დისციპლინებში კი მისი ყველაზე დიდი მიღწევა იყო მეორე ადგილი ევროპის ჩემპიონატზე ორადგილიანი ბაიდარებით შეჯიბრებაში, ბუდაპეშტში. საერთაშორისო რეგატებშიც აღწევდა წარმატებებს. მაგალითად, ოთხადგილიანი ბაიდარით სხვა საბჭოთა სპორტსმენებთან ერთად დიდი საერთაშორისო რეგატა მოიგო დანიაში. საერთოდ, ერთადგილიან ნავეებში უფრო გამოკვეთილი ლიდერები იყვნენ და არიან, უფრო ინდივიდუალისტი, მხოლოდ საკუთარ თავს დაყრდნობილი ხალხი. ისინი სხვებს წარმატებებთან ახლოს არ უშვებენ. დანარჩენებს კი ხშირად ცდიდნენ ორ ან ოთხადგილიან ნავეებში უკეთესი სინქრონულობის მისაღწევად. ეს უაღრესად მნიშვნელოვანია, რადგან ინდივიდუალურ შეჯიბრებაში პირველ და მეორე ადგილზე გასული სპორტსმენები ერთ ნავეშიც რომ ჩასვა, ანუ ორადგილიანში, შეიძლება არავითარი ხეირი არ გამოვიდეს.

ავერი მატკავამ ხუთი წელი იცხოვრა ქუთაისში, სადაც ნიჩბოსნობის ასალორძინებლად მიიწვიეს. შემდეგ დაუბრუნდა მშობლიურ ქალაქს. გადატანილმა ავადმყოფობამ საგრძნობლად დაუქვეითა მეხსიერება. როცა ვიქტორზე ვსაუბრობდით, დიდ პაუზებს აკეთებდა, ისე ყვებოდა, თითქოს პატარ-პატარა ნათელი სურათები გაიხსენაო იმ მართლაც ნათელი პერიოდიდან, როცა ისიც და მოწაფეც დიდი წარმატებებით ახარებდნენ გულშემმატკივრებს.

ვიქტორ კრატასიუკი:
 „ჩემი „ნაცნობობა“ ბაი-
 დარასთან დაიწყო კურრი-
 ზით: პირველ ნაბიჯებს
 ვდგამდი ნიჩბოსნობაში.
 ახალგაზრდა სპორტსმე-
 ნისთვის მწვრთნელის შე-
 ქებაზე ძვირფასი რა უნდა
 იყოს. ჰოდა, მეც, ცოტა არ
 იყოს, გავთამამდი. ერთხე-
 ლაც ბაიდარა შევაცურე
 რიონში. ვგრძნობდი,
 მწვრთნელი ნაპირიდან
 თვალს არ მაცილებდა.
 ამიტომ „აკრძალული“ სიჩ-
 ქარე ჩავრთე. ბაიდარამ
 „მიუცხოვა“ თუ თავად ვერ
 მოვახერხე ბალანსირება,
 უცებ წყალში არ აღმოვ-
 ჩნდი?! ერთი სიტყვით,
 კარგა ბლომად ვყლაპე
 რიონის წყალი. ზამთარი
 იყო, აკანკალებული ძლივს
 გამოვედი ნაპირზე. აი,
 მაშინ პირველად მივხვდი,
 რომ წყლის სტიქიასთან
 და ბაიდარასთან ხუმრობა
 არ შეიძლება.“

„შევხედე თუ არა, მომეწონა. მაშინ საქართველოს ნაკრების უფროსი მწვრთნელი ვიყავი საბაიდარო ნიჩბოსნობაში. ბევრი კარგი სპორტსმენი მყოლია, მაგრამ მაგაზე კარგი მონაცემები არავის ჰქონია“, — იხსენებს დამსახურებული მწვრთნელი და დანარჩენს მისი კოლეგები უმატებენ, მაგალითად, მალხაზ მიქაძე და სხვები. „ვიქტორი ავერიმ გამოძერწა. ნიჩბის მოსმაც, ვარჯიშიც, ტექნიკაც მან ასწავლა, თორემ თავიდან ცოტა ზარმაცი იყო. ნიჭი კი ჰქონდა, მაგრამ ავერი ცხარე ცრემლებამდე ავარჯიშებდა. თვითონ ვიქტორიც კარგი ბიჭი იყო, სამეგობროდაც ვარგოდა და ვაჟკაცობითაც გამოირჩეოდა. სუფთა ქართულით ლაპარაკობდა, მეგრული კილოთი და ქართველობა“, — გვითხრა საქართველოს ნიჩბოსნობის ფედერაციის ვიცე-პრეზიდენტმა გივი ნიკურაძემ, რომელიც ჩვენი შეხვედრიდან ცოტა ხანში გარდაიცვალა.

აქ ავერი მატკავას ძველი მონოლოგიც მინდა მოვიყვანო არჩილ გოგელის ნიგნიდან:

„ფოთში, რიონის ნაპირზე, მწვრთნელს არ გაუჭირდება ფეხბურთელებისა და ნიჩბოსნების ამორჩევა ძალ-ლონით სავსე, მკვირცხლ, დაუდეგარ და მზისგან გარუჯულ ბიჭებში. ბევრი მათგანი თითქოს დიდი სპორტისთვის არის დაბადებული. ვიქტორი ერთ-ერთი ყველაზე ნიჭიერი აღმოჩნდა მათ შორის. როცა ჩვენთან, წყალჯომარდობის სადგურში მოვიდა, თექვსმეტი წლისა იყო. თავიდანვე თვალში მომივიდა — ასაკის კვალობაზე მაღალ-მაღალი, ხმელ-ხმელი, ერთიანად დაძარღვული — უცებ შენიშნავდით, შავი ზღვისპირული და რიონის „სკოლა“ ჰქონდა გავლილი, რაც მთავარია, დამოუკიდებელი აზროვნების უნარს იჩენდა, იცოდა, რაც უნდოდა. რამდენიმე ვარჯიშის შემდეგ მიხვდით, ბიჭი ზოგიერთივით გასართობად არ იყო მოსული და დროთა განმავლობაში ურიგო ნიჩბოსანი არ უნდა დამდგარიყო. მერე და მერე ეს აზრი უფრო განმამტკიცდა. ვიქტორი თანატოლებზე მეტს ვარჯიშობდა. არც დრო ენანებოდა, არც ძალ-ლონე. ასე რომ, ხშირად მიხდებოდა „შემეზღუდა“. ნიჭი, უნარი ჩალის ფასად არ ღირს, თუ შრომა-გარჯით არ არის განმტკიცებული. ვიქტორს ამის სწავლება, ასეთი

შეგონებები არასოდეს დასჭირვებია. ვერ წარმოიდგენთ, მწვრთნელს რა-რიგ უადვილდება მუშაობა შრომისმოყვარე, მიზანსწრაფულ მონაფესთან. ვიქტორის ბაიდარა მუდამ ყველაზე კარგად იყო მოვლილი. როგორც უკვე გითხარით, ვარჯიში არ ეზარებოდა, ნიჭი და მონაცემები კი უხვად ჰქონდა მომადლებული. ამიტომ არ გასჭირვებია მაღალი შედეგების ჩვენება...”

მერელა აღმოჩნდა, რომ ვიქტორი უბრალოდ ნიჭიერი კი არა, ნამდვილი ტალანტი იყო, — ამტკიცებენ სპეციალისტები. ჰქონდა გლუვი, გამძლე და დაუღლეელი კუნთები, მაგრამ, რელიეფური მუსკულატურის არქონის მიუხედავად, ფიზიკურად ძალიან ძლიერი იყო. ნიჩაბიც კი გაუტეხავს მოსმის დროს. მიუნხენის ოლიმპიადაზე ერთმა გერმანელმა მეტოქემ, მთლად დაკუნთულმა, გაკვირვებულმა ხელებით მიანიშნა კიდევ — ასეთი თხელი კუნთების პატრონმა როგორ გაიმარჯვეო. „საერო“ უნდა სვაო“, — რუსულად გაეხუმრა ვიქტორი. „საერო“, მოგეხსენებათ, საბჭოთა პერიოდში ყველაზე იაფფასიანი ღვინო იყო ჩვენთან. თუმცა, იმ დროს ვიქტორისთვის დაღვევა, ასევე სიგარეტის მოწევა, დისციპლინისა და სპორტის რეჟიმის მოყვარული მწვრთნელის ხელში, რომელიც პირდაპირ თავს დაჰყოფინებდა მონაფეს, რაიმე სერიოზული პრობლემა არ ყოფილა.

აქ ერთი ეპიზოდიც უნდა უნდა გავიხსენოთ. მცხეთელმა ჯიმმერ ხოშაბაევმა გვითხრა: „ვიქტორი მართლაც ჯიგარი, ოქრო ბიჭი იყო, ყველაზე შესტკიოდა გული: ვიღაცას ავადმყოფი ჰყავდა სახლში, ვიღაცას ახლობელი მოუკვდებოდა — ყველაფერს განიცდიდა. ხელი რომ გაგეჭრებოდა, იმაზეც წუხდა. ის, რომ ჩვენგან ეგ გახდა ოლიმპიური ჩემპიონი, ალაღად დაიმსახურა თავისი ვაჟკაცობით. ისიც მახსოვს, ფსკოვში საკავშირო ჩემპიონატი რომ მოვიგე, ჩემზე მეტად ის გაგიჟდა სიხარულით, პირდაპირ ნავთან მომვარდა — ხომ გეუბნებოდით.“

სხვა ყველაფერთან ერთად, ერთი ძალიან კარგი საქმე გაუკეთა ავერი მატკავამ. ვიქტორს თვალი აწუხებდა და ექიმებმა თქვეს, მისთვის ფიზიკური დატვირთვა აღარ შეიძლებაო. ფსკოვში კარგი კლინიკა იყო. იქ მიიყვანა და გააკეთებინა ოპერაცია ავერიმ თავის მონაფეს, თორემ მისი სპორ-

ტული კარიერა აღარ იქნებოდა. ვიქტორიც ყველაფერს უჯერებდა თავის მწვრთნელს. რომ ეთქვა, უკუღმა იარეო, მთელ დღეს ასე ივლიდა. ძალიან ხალისიანი და კარგი ბიჭი იყო, მხიარულებაც უყვარდა და საქმეც. ოჯახიც ძალიან კარგი ჰყავდა. ფოთში ყოფნისას მამამისი თევზს არ გვაკლებდა”.

თვითონ ჯიმშერ ხოშაბაევიც წლების მანძილზე ერთ-ერთი უძლიერესი კანოისტი იყო საბჭოთა კავშირში. ამიტომ მის შეფასებას, რომ იტყვიან, წონა აქვს. მან 1966 წელს მეხიკოში წინაოლიმპიურ კვირეულშიც გაიმარჯვა უნგრელ ტომაშ ვიხმანთან ერთად, მაგრამ ეს ზოგიერთებს არ ეპიტნავათ და ოლიმპიადის მიღმა დატოვეს. გიორგი სიხარულიძემ, რომელმაც, თავისი გვარის მიუხედავად, ძარღვიანი კახური გინება იცოდა, ამისთვის ხმამაღლა „დალოცა“ საბჭოთა ნიჩბოსნობის მესვეურები და ჩარევაც სცადა, მაგრამ ყველაფერი გადაწყვეტილი იყო.

...ელასტიკური კუნთების გარდა, ვიქტორს ფართო, ტევადი ფილტვებიც საშუალებას აძლევდა რთულ დისტანციაზე ბოლომდე შეენარჩუნებინა საჭირო ენერგია (მიუნხენის ოლიმპიადაზე და, საერთოდ, მანამდე საბაიდარო და კანოეთი ნიჩნოსნობაში დისტანცია 1000 მეტრი იყო, მერე 500-მეტრიანიც დაუმატეს). მაგრამ, ძალისა და გამძლეობის გარდა, სპეციალისტების თქმით, ვიქტორი საოცრად გრძნობდა ნიჩაბს, ნავის სრიალს, რაც უადვილებდა მას მაქსიმალური სისწრაფის მიღწევას. ყველაფერთან ერთად, თვითონ იყო საკუთარი თავის ფსიქოლოგი, თანაც პირდაპირ განსაცვიფრებელი. თვითონაც არ იცოდა როგორ, თავისთავად, ბუნებრივად გამოსდიოდაო. მძიმე დაღლილობისგან თითქოს ინსტინქტურად ახერხებდა განტვირთვას და ვარჯიშის გაცდენაც შეეძლო, თუ ამის საჭიროებას გრძნობდა.

და კიდევ, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, კრატასიუკს ნიჩბის მოსმის ბრწყინვალე ტექნიკა ჰქონდა.

— ამდენი ხალხი, ნიჩბოსანი თუ სპეციალისტი ჩამოდიოდა ფოთში და ჩვენებიდანაც ვინმე ხომ უნდა გამხდარიყო ოლიმპიური ჩემპიონიო, — თითქოს ხუმრობით ამბობენ ფოთელი სპეციალისტები. მაგრამ ის კი ნამ-

დვილად კანონზომიერია, რომ სწორედ ასეთი მონაცემებით დაჯილდოებულმა მენიჩბემ დალაშქრა ოლიმპიური მწვერვალი. მწვრთნელში კი, უკვე ვთქვით, ძალიან გაუმართლა და სპორტისთვის თითქოს ტრივიალურმა, მაგრამ აუცილებელმა ამ ორმა ფაქტორმა შვა მიუნხენის ტრიუმფი.

თვითონ ვიქტორი სიცილით იხსენებდა თავის დებიუტს საბაიდარო ნიჩბოსნობაში. კიდევ ერთი ეპიზოდი იმ ძველი ნარკვევიდან:

„ჩემი „ნაცნობობა“ ბაიდარასთან დაიწყო კურიოზით: პირველ ნაბიჯებს ვდგამდი ნიჩბოსნობაში. ახალგაზრდა სპორტსმენისთვის მწვრთნელის შექებაზე ძვირფასი რა უნდა იყოს. ჰოდა, მეც, ცოტა არ იყოს, გავთამამდი. ერთხელაც ბაიდარა შევაცურე რიონში. ვგრძნობდი, მწვრთნელი ნაპირიდან თვალს არ მაცილებდა. ამიტომ „აკრძალული“ სიჩქარე ჩავრთე. ბაიდარამ „მიუცხოვა“ თუ თავად ვერ მოვახერხე ბალანსირება, უცებ წყალში არ აღმოჩნდი?! ერთი სიტყვით, კარგა ბლომად ვყლაპე რიონის წყალი. ზამთარი იყო, აკანკალებული ძლივს გამოვედი ნაპირზე. აი, მაშინ პირველად მივხვდი, რომ წყლის სტიქიასთან და ბაიდარასთან ხუმრობა არ შეიძლება“.

ვიქტორმა ძალიან სწრაფად, ვარჯიშის დაწყებიდან ერთი წლის შემდეგ გაიმარჯვა საქართველოს მოსწავლეთა პირველობაში ერთადგილიანი ბაიდარით. კიდევ წელიწადი და ერევანში, მოსწავლეთა საკავშირო სპარტაკი-ადაზე მესამე იყო. მაშინ თვალის ოპერაცია ჯერ გაკეთებული არ ჰქონდა. ნიშანდობლივია, რომ იქვე ორადგილიანი კანოეთი მეორე იყო ფოთელთა წყვილი — ზურაბ ხოფერია და ნოდარ ჩარაევი, ხოლო საქართველოს კანოისტთა გუნდმა ესტაფეტაში გაიმარჯვა. ამ ოთხეულში იყო კიდევ ერთი ფოთელი მოსწავლე გულთაზ ადამია. ეს მოხდა 1968 წელს. სულ სამი წლის შემდეგ კი ფოთელ ნიჩბოსანთა ერთბაშად ორი წყვილი ზეიმობდა დიდ გამარჯვებას სსრ კავშირის ხალხთა მესხეთე სპარტაკი-ადაზე.

მანამდე ვიქტორი უკვე რამდენიმე წელი გამოდიოდა საქართველოს ნაკრებისა თუ თავისი სპორტსაზოგადოების სახელით და უკვე მნიშვნელოვან წარმატებებს აღწევდა საკავშირო შეჯიბრებებში. მასზე ათი წლით

უფროსმა მატკავამ, რომელმაც მოწაფე ჯერ სხვასთან ჩასვა ნავში, ყურადღებით ადევნებდა თვალს და, ცხადია, ხელს უწყობდა მის აღმავლობას. მხოლოდ სამი წლის შემდეგ გადაწყვიტა ვიქტორთან ერთად მოესვა ნიჩაბი. ვიქტორი შემდეგ ამბობდა: „ორადგილიანი ბაიდარა ჩემთვის ილბლიანი აღმოჩნდა. ეტყობა, მიდრეკილება გვქონდა, თუ შეიძლება ითქვას, „კოლექტიური“ ნიჩბოსნობისკენ. თანაც, ნუ დაგავინყდებათ, ბაიდარაში ჩემთან ერთად იჯდა კაცი, რომელსაც უდიდეს პატივს ვცემდი და რომელმაც ყველაფერი მასწავლა, რაც შეეძლო. ეს კაცი ავერი მატკავა გახლავთ“.

რესპუბლიკის ნაკრებშიც პერსპექტიულ სპორტსმენს სხვა შესანიშნავი მწვრთნელებიც დახვდნენ, პირველ რიგში, მცხეთელი ვლადიმერ რაზმაძე. პირველად მან ჩამოიტანა სპორტული ნავები საქართველოში და მცხეთაში, 50-იან წლებში, შაქრო ხუბეროვთან ერთად, ძლიერი სანიჩბოსნო ბაზა შექმნა.

მაგრამ ის, რასაც ჰქვია დიდი სპორტი, ვიქტორ კრატასიუკისთვის მაინც 1971 წელს დაიწყო.

ეს წელი, საერთოდ, იყო კულმინაცია იმ უზარმაზარი შრომისა, რომელსაც ეწეოდნენ საქართველოს ნიჩბოსნობის სპეციალისტები და სპორტსმენები მრავალი წლის მანძილზე მცხეთაში, თბილისში, ქუთაისში, ბათუმში, რუსთავში და, პირველ რიგში — ეს ალბათ არავის ეწყინება — ფოთში. ამას ვამბობ თუნდაც სასპარტაკიადო შედეგებიდან გამომდინარე. ეს შეჯიბრება კი საბჭოთა სპორტის კულმინაცია იყო ყოველთვის. ყველა რესპუბლიკა, მოსკოვი და ლენინგრადი, განსაკუთრებული ძალით ცდილობდა ეჩვენებინა თავისი სპორტული პოტენციალი და ოთხნობიანი შრომის შედეგი. იქ შემთხვევითი გამარჯვება გამორიცხული იყო... ორი პატარა ქალაქი — მცხეთა და ფოთი — ღირსეულ მეტოქეობას უწევდა ერთმანეთს ჩვენი სპორტის საკეთილდღეოდ. თუ ფოთი უმთავრესად ფეხბურთის სიმბოლო იყო საქართველოში, მცხეთა ნიჩბოსნობისა გახლდათ. იყო დრო, როცა მცხეთელები საკავშირო სპარტაკიადაზე მოასპარეზე საქართველოს ნიჩბოსანთა ნაკრების 70 პროცენტს შეადგენდნენ, შემდეგ კი ფოთმა დაამ-

სპორტული ნიშოსნობა 1954-55 წლებიდან იღებს სათავეს. პირველი ბაიბარა და კანოე ფოთში მებღვაურმა ბორია ციციკარავამ ჩამოიტანა ოდესიდან. ზღვაში, ნისქვილკომბინატის უკან ვარჯიშობდნენ. ფოთში ნიშოსანთა სპორტის ფუძემდებლად შეიძლება ჩაითვალოს ოთარ ბუაძე, რომელიც ჯერ ფიზკულტურის მასწავლებელი იყო მე-4 საშუალო სკოლაში, შემდეგ — სპორტსკოლის დირექტორი.

ყარა საკუთარი ბალანსი საკავშირო შეჯიბრებებზე. მაყურებელი ფოთის სახელს ასე თუ ისე შეეჩვია, ჩვენთვის ძვირფას, მათთვის უცხო „მცხეთის“ გაგონებაზე კი, თანაც ხშირ-ხშირად, სიცილს ვერ იკავებდნენ. მცხეთაში ოთხი სანიჩოსნო ბაზა იყო, ახლა ერთიღაა. ჯერ კიდევ 1937 წელს „სახალხო ნიჩოსნობისთვის“ დაარსებული ბაზა თავისი უნიკალური, მე-18 საუკუნის შენობით, რა თქმა უნდა, გაიყიდა...

სსრკ ხალხთა მეხუთე სპარტაკიადაზე საქართველოს მენიჩბეებმა შეუძლებელი შეძლეს და სახტად დატოვეს მეტოქეებიც და, საერთოდ, სპეციალისტებიც. 1000-მეტრიან დისტანციაზე მატკავასა და კრატასიუკის ბაიდარით გამარჯვების გარდა, კანოეთი იგივე წარმატებას მიაღწიეს ზურაბ ხოფერიამ და ნოდარ ჩარაევმა; გარდა ამისა, ბრინჯაოს მედლები მოიპოვეს ჩვენი ოთხადგილიანი ბაიდარის ეკიპაჟის წევრებმა, რომელთა შორის, ცხადია, ვიქტორი და მისი მწვრთნელიც იყვნენ ხუბერაშვილთან და მაქსიმენკოსთან ერთად. კიდევ ერთი ფოთელი ნიჩოსანი ნინა ლუცენკო მეხუთე იყო ფინალში ერთადგილიანი ბაიდარით, ხოლო თბილისელი ვასილ მაკაროვი — კანოეთი; აკადემიურ ნიჩოსნობაში პირველი მენიჩბის გივი ნიკურაძის მეთაურობით მესამე ადგილი მოიპოვეს ჩვენი რვიანის წევრებმა. ხოლო საქართველოს უმესაჭო ოთხადგილიანი ნავი (ნავში პირველი მენიჩბე ჯუმბერ ქანტურია იყო, ე.წ. ზაგრებნოი) მეოთხე ადგილზე გავიდა...

ბატონი ავერი ამბობს, რომ ისინი ამ შეჯიბრებისთვის ძალიან კარგად მოემზადნენ. მომზადების სეზონში სამი ათასი კილომეტრი გაიარეს. წარმოიდგინეთ, ბაიდარით აქედან მოსკოვამდე რომ გაცურო, უკან გამობრუნდე და სადღაც როსტოვში დაამთავრო მომზადება.

„დისტანციაზე არაფრის გამოსწორება აღარ შეიძლება, — ბაიდარით შეჯიბრების ნიუანსებს მიხსნის მწვრთნელი, — რაიმე რომ შეუსწორო, უფრო აებნევა გზა-კვალი. წინასწარ ვირჩევდით ტაქტიკას და ერთმანეთს ვუთანხმებდით, როგორ უნდა გვემუშავა დისტანციაზე“.

სასპარტაკიადო მომზადების გზა ტრადიციული იყო: ზამთარ-გაზაფხულზე — ფოთში, დანარჩენი მთელი ექვსი თვე — სიონის წყალსაცავზე,

ამის შემდეგ კი — რუსულ წყალზე, ანუ ხიმკის წყალსაცავზე (აკადემიურ ნიჩბოსნობას „სერებრიანი ბორმა“ უმასპინძლა). ჩვენმა ნიჩბოსნებმა სრულად წარმოადგინეს ამ დიდი, ნაყოფიერი და კარგად გააზრებული შრომის შედეგი.

სპარტაკიადაზე მატკავა-კრატასიუკის გამოსვლა, პირდაპირ შეიძლება ითქვას, ბრწყინვალე იყო. არადა, ფავორიტებად მაინც მსოფლიო ჩემპიონთა ორი ტანდემი ითვლებოდა — უკრაინელები შაპარენკო და სტეცენკო, აგრეთვე რუსები — კოსტენკო და კონონოვი. მაგრამ წინასწარ გაცურვაში ათასმეტრიან დისტანციაზე საქართველოს ნავი საუკეთესო იყო. ფინალში კი სალაპარაკო აღარაფერი დარჩა. შეხედეთ თუნდაც წმინდა ტექნიკურ შედეგებს: 1. საქართველო — 3 წუთი და 50,34 წამი; 2. ყაზახეთი — 3 წუთი, 52,25 წამი; 3. რუსეთი — 3 წუთი, 52,74 წამი. როგორც ხედავთ, ჩვენმა ორკაციანმა გუნდმა უახლოესი მეტოქე თითქმის 2 წამით ჩამოიტოვა, რაც ნავის 2 სრული კორპუსია. ორადგილიანი ბაიდარის სიგრძე კი 6,5 მეტრია. ხოფერიამ და ჩარაევმა კი რუსეთისა და მოსკოვის ნავები ჩამოიტოვეს უკან.

„ავერისა და ვიქტორის გამარჯვება კანონზომიერი გახლდათ. ეს უკვე კარგად ჩამოყალიბებული წყვილი იყო, — მეუბნება ძველი ნიჩბოსანი და ფოთში კარგად ცნობილი სპორტის მუშაკი ვალერი კუპრეიშვილი, — აი, ხოფერიასა და ჩარაევის წარმატება კი ცოტა ვინმეს თუ წარმოედგინა. საბჭოთა კავშირის დამსახურებულმა მწვრთნელმა გივი ჭედიამ დიდი სიურპრიზი შესთავაზა ყველას. ჩვენი ორადგილიანი ბაიდარის ეკიპაჟი აშკარად სჯობდა დანარჩენებს, მაგრამ კანოისტებმა ისეთი ტექნიკა აჩვენეს, რომ შემდეგ მას ფიზკულტურის ინსტიტუტში სწავლობდნენ წლების მანძილზე.“

საერთოდ, ეს იყო მართლაც შესანიშნავი, პერსპექტიული გუნდი — ხოფერია, ჩარაევი და მაკაროვი სულ 19-20 წლისანი იყვნენ, ვიქტორი კი — მხოლოდ 22-ის.

საბჭოთა კავშირის ხალხთა მეხუთე სპარტაკიადა საქართველოს ნიჩბოსანთა ბენეფისი გამოდგა. შესაძლოა, სრული ტრიუმფიც ყოფილიყო,

მაგრამ როცა სასპარტაკიადო ტურნირი ფინიშისკენ „მიცურავდა“, აღმოჩნდა, რომ საბაიდარო და კანოეთი ნიჩბოსნობაში (გუნდურ ჩათვლას ვგულისხმობ) დიდი სენსაცია მნიფდებოდა — საქართველო პირველობით იმუქრებოდა. შემდეგ, თავის დასაზღვევად, იძულებულნი გახდნენ აკრძალული ხერხი გამოეყენებინათ ჩვენს წინააღმდეგ: კანოისტთა ერთ-ერთი უკანასკნელი გაცურვის შედეგები გააუქმეს და ბოლოს საქართველოს ნაგს ჩაუთვალეს წაგება. აქ არ მინდა დაჩაგრული და შევიწროებული ადამიანის ლოგიკას მივმართო, მაგრამ სპარტაკიადა ჩვენ რომ მოგვეგო, ნიჩბოსნობის ბევრი დიდმოხელისა და მწვრთნელის თავი დაცვივებოდა მოსკოვსა თუ, საერთოდ, რუსეთის ფედერაციაში. თუმცა, ჩვენთვის გუნდური მესამე ადგილიც დიდი წარმატება იყო.

ის დრო მართლაც ჩვენი ნიჩბოსნობის „ოქროს ხანა“ იყო. მას სათავეში ედგა არკადი არხანგელსკი, უაღრესად განათლებული ადამიანი, რომელიც მწვრთნელებსა და სპორტსმენებს ვარჯიშის გარდა, მუდამ ცოდნის გაღრმავებისკენ მოუწოდებდა. „იკითხეთ, იკითხეთ“, — სცილით გაიხსენა არხანგელსკის მოწოდებები მცხეთელმა ვალიკო გირდამ, ცნობილმა ნიჩბოსანმა და სპეციალისტმა, რომელმაც ძველ ამბებზე მომითხრო. უფროს მწვრთნელებზე (აკადემიურ ნიჩბოსნობას მაშინ ოთარ ხომერიკი ხელმძღვანელობდა) უკვე ვთქვით. მათთან ერთად დაუღალავად შრომობდა ჩვენს სპეციალისტთა მთელი რაზმი. მოკლედ, სპორტის და კონკრეტულად ნიჩბოსნობის თვალსაზრისით კარგი დრო იყო.

ისიც არ დაგავიწყდეთ, რომ მაშინ ჩვენი სპორტსმენები საკავშირო ნაკრების გამონაცვალნი ნავეებით ვარჯიშობდნენ და ასპარეზობდნენ. ნავეები ფანერისა იყო. პლასტმასისა 80-იანი წლების დასაწყისიდან შემოვიდა — მსუბუქი და სწრაფი...

ნიჩბოსანთა ამ შესანიშნავი პლეადიდან შემდგომი მწვერვალისკენ მხოლოდ ვიქტორ კრატასიუკმა შეძლო გაეგრძელებინა გზა. დანარჩენები კი სხვადასხვა მიზეზების გამო ჩამოშორდნენ ამ საჩემპიონო რბოლას, თუმცა, ვიქტორის გარდა, კიდევ რამდენიმე ჩვენი სპორტსმენი ახლოს

„ოქროს“ წყვილი —
ნიკოლაი გორბაჩოვი და
ვიქტორ კრატასიუკი

იყო ოლიმპიური ნაკრების კართან. საკავშირო ნაკრებში კი მაშინ ყველანი ირიცხებოდნენ, სპარტაკიადაზე წარმატების შემდეგ — მით უმეტეს.

ბედმა და საკუთარმა ნიჭმა, საკუთარმა თვისებებმა მათგან ვიქტორი გამოარჩია. ეს სახელი ხომ ისედაც გამარჯვებას ნიშნავს.

სპარტაკიადის შემდეგ ნიჩბოსნობის ვეტერანს ავერი მატკავას საკუთარი თავის იმედი აღარ უნდა ჰქონოდა. ვიქტორის მწვრთნელი და მენეჯერი ოლიმპიურ ბატალიებს ეგრეთ წოდებული გადანვრთნის გამო გამოეთიშა.

არ ვიქნები მართალი, რომ არ ვთქვა სპორტის და, კონკრეტულად, ნიჩბოსნობის ზოგიერთ არცთუ სასიამოვნო მხარეზეც, რაც განსაკუთრებით მტკივნეული იყო მკაცრი სადოპინგო კონტროლის შემოღებამდე.

„დიდი საბჭოთა კავშირი“ — ასე იწოდებოდა მაშინ ჩვენი საერთო ქვეყანა და რადგან დიდი იყო, ბევრი ახალგაზრდა ცდილობდა გამოეყენებინა თავისი შანსი სპორტში და, უხეშად უნდა ვთქვა, საამისო „მასალა“ საკმარისად იყო. ბევრი უგულო მწვრთნელის ხელში კი, თუ ყველაფერს გაუძლებდი, ოლიმპიური დიდება გელოდა, გამოხატული მაშინდელი მწირი მატერიალური ასპექტით, ანუ ბინით, მანქანით და დღევანდელი საზომით ძალიან მცირე ოლიმპიური პრემიით. თუ ვერ გაუძლებდი, ჩამოგწერდნენ და შენს შემცვლელს ათასს იპოვიდნენ. ჩვენ მხოლოდ ჩემპიონების ვინაობა ვიცით, თორემ კიდევ რამდენი იყო უდავოდ ნიჭიერი ათლეტი, რომელიც არასწორ წვრთნას შეეწირა და დაფნის გვირგვინის სანაცვლოდ ხეიბრობა ან ქრონიკული ავადმყოფობა ერგო. ეს უფრო ისეთ დისციპლინებში ხდებოდა, რომლებშიც გამძლეობას განსაკუთრებული ფასი აქვს.

„საბჭოთა კავშირის ნაკრებში ყველა ვარჯიში ჩვენთვის შეჯიბრების ტოლფასი იყო, ისე გუნდში ვერ მოხვდებოდი. მე რვაადგილიან ნავში ვიჯექი და ეს რვა კაცი 150 სპორტსმენიდან უნდა აერჩიათ. ვინც გადაიღლებოდა და „მოკვდებოდა“, ფეხებზე ეკიდათ — სხვებს იოლად გამონახავდნენ. სპორტსმენის „გადანვა“ ჩვეულებრივი ამბავი იყო. თან მაშინ მედიკამენტები არ მოწოდებოდა“, — ზემოთქმულს გვიდასტურებდა გივი ნიკურაძე.

არ იფიქროთ, რომ სპორტსმენები იმ „მატერიალური ასპექტისთვის“ ღვრიდნენ ზღვა ოფლს. სპორტი, თუ ის შეიყვარე, ერთგვარი ჯანსაღი ნარკოტიკია, ან იქნებ გამარჯვების მოსურნე სულის გამოძახილი. მატერიალური მხარე კი შემდეგ ავსებს მოკრძალებულად ჩემპიონის ბიოგრაფიის საამაყო ფურცლებს.

ამ წნეხის სიმძიმე თავისი მდიდარი სპორტული ბიოგრაფიის ბოლო, გადამწყვეტ ეტაპზე დაანვა ავერი მატკავას. მას ეგრეთ წოდებული მკერდის გაგანიერება დაემართა, როცა მკერდის ძვლები გახსნას იწყებს. წარმოიდგინეთ, ასეთი მშრომელი სპორტსმენი საკავშირო ნაკრების ამა თუ იმ უდიერი მწვრთნელის ხელში და შედეგი გასაგები იქნება. მაგრამ უარესი ამბებიც ხდებოდა. ერთხელ ასეთ წნეხგავლილი, თანაც სხვადასხვა „ნამახალისებელი“ მედიკამენტით გაჭყეპილი 300 ნიჩბოსანი ქალის შემდგომი ბიოგრაფია გამოიკვლიეს. მათგან მხოლოდ ხუთმა პროცენტმა შობა ჯანმრთელი ბავშვი. ასეთ დროს ზოგჯერ პირდაპირ საშინელებები ხდებოდა, რაზეც აქ არ უნდა ვისაუბროთ — ეს „ექსტრემალური“ მედიცინისა და კრიმინალისტიკის თემაა.

მაგრამ საქართველოს სპორტსმენები ამ მხრივ სხვებზე უფრო დაზღვეულები იყვნენ. მოგეხსენებათ, ჩვენში, ძირითადად მამაკაცებს ვგულისხმობ, რა უფრო ფასდება პირველ რიგში და ბევრი მათგანი საეჭვო აბებს მალულად იშორებდა თავიდან. ამიტომ სამემკვიდრეო გართულებაც ფაქტობრივად არ ჰქონიათ. ამ მხრივ მაინცდამაინც არც ქალები დაზარალებულან.

ავერი მატკავა, უბრალოდ, გადაიღალა, ანუ გადალალეს მოუზომავი წვრთნით და ოლიმპიადაზე — მის ბოლო იმედზე ფიქრიც აღარ შეიძლებოდა. საკავშირო ნაკრების ექიმმა მას საბოლოო განაჩენი გამოუტანა. მაშინ კი დღის წესრიგში დადგა ვიქტორ კრატასიუკისთვის ახალი მენეჯერის შერჩევის საკითხი. ეს ყოველთვის დიდი პრობლემაა, რომლის შესახებ ნაწილობრივ უკვე მოგახსენეთ.

როგორც ვალიკო გირდამ მითხრა, ასეთ დროს ძალიან მნიშვნელოვანია მწვრთნელის თვალი და ალლო. მაგრამ ზოგჯერ სპორტსმენები,

თუ გარკვეული გამოცდილება აქვთ, პირველი გაცურვებიდან გრძნობენ, გამოადგებიან ერთმანეთს თუ არა. ავერი მატკავა კი არავისზე ნაკლები მწვრთნელი არ იყო. „ნიკოლაი გორბაჩოვი მართლაც მომწონდა, კარგი ტექნიკა ჰქონდა. საკავშირო ნაკრებში, სადაც უკვე მწვრთნელად ვმუშაობდი, მოვითხოვე, რომ ვიტიასთან ერთად დაესვათ ნავში. დამიჯერეს და მათი ნავი ისე გასრიალდა... მოკლედ, ძალიან კარგად“, — ეს ეპიზოდი კარგად ახსოვს მწვრთნელს.

თვითონ ბელორუსი გორბაჩოვიც, მაშინდელი სხვა ნიჩბოსნების მსგავსად, სანახევროდ ფოთში იყო გაზრდილი და აქაურობა უყვარდა. რაც შეეხება ვიქტორის პერსპექტივას ერთადგილიან ბაიდარაში, აქ ალექსანდრ შარაპენკო ითვლებოდა იმ პერიოდში უდავო ლიდერად, თანაც დამსახურებულად და სხვას, მით უმეტეს, საქართველოს წარმომადგენელს, მართლაც საოცრებები უნდა მოეხდინა, რომ საკავშირო ნაკრებში მისთვის ადგილი წაერთმია. თანაც ვიქტორი სხვაზე, მით უმეტეს, მენყვილეზე უფრო ზრუნავდა, ვიდრე საკუთარ თავზე.

მოკლედ, ამ ახალი წყვილის პერსპექტივას ფაქტობრივად აღარაფერი ემუქრებოდა მიუნხენის ოლიმპიადისკენ მიმავალ გზაზე, მით უმეტეს, რომ ოლიმპიურ წელს მათ დამაჯერებლად მოიგეს საკავშირო ჩემპიონატი. მაგრამ მთავარი თვითონ ოლიმპიადა იყო. მიუნხენის პერიპეტიებს გადმოგცემთ თვითონ ვიქტორ კრატასიუკის სიტყვებით, რომლებიც თავის უკანასკნელ, მაგრამ საამისოდ მეტისმეტად ნაადრევ ინტერვიუში უთხრა ვანო ნარმანიას. ეს ფრაგმენტი უცვლელად მომაქვს 1997 წლის 28 აგვისტოს „ფოთის უწყებანის“ ნომრიდან:

„გერმანიაში სპორტსმენები ადრე ჩავედით, რომ ნორმალურად მოგვეხდინა აკლიმატიზირება, — იგონებს ვიქტორი, — ოლიმპიური სოფელი, იდეალური პირობები, შინაგანად ვგრძნობ, რომ ჩემპიონი გავხდები. პოტენციურ მონინალმდეგედ უნგრელებს გვისახელებენ, ვერკვევით მათ ტაქტიკაშიც, ისიც ვიცით, რომ გადამწყვეტ ბრძოლას ისინი ფინიშიდან 250 მეტრიდან იწყებენ. დადგა ნანატრი წუთები. სამჯერ შემამონმა დოპინგის კომისიამ. სტარტის წინ შიშისგან თუ ზედმეტი ემოციებისგან მუხლები ამიკანკალდა, ჩემი პარტნიორი კოლია გორბაჩოვი იყო. შესანიშნავი სპორტსმენი ბელორუსიიდან. იდეალურად შევეწყვეთ ერთმანეთს. წუთში 140 ნიჩბის მოსმას ვასწრებდით. დგება სტარტის მომენტი, მაგრამ ფალსტარტი დაფიქსირდა. წინ 1000 მეტრია. მე და კოლიას გადაწყვეტილი გვაქვს თავიდანვე დავწინაურდეთ. არ გვინდა ჩვენს წინ ვინმე ვიხილოთ. სტარტი... ვმუშაობთ თავდაუზოგავად, ვასწრებთ ყველას, გვერდში ჩვენი პოტენციური მონინალმდეგე, ბულგარელები მოგვდევენ, და მაშინ მოხდა გაუთვალისწინებელი რამ: ბულგარელებმა ფინიშისთვის ბრძოლა არა 250 მეტრიდან, არამედ 300-დან დაიწყეს. ჩვენ ორი ნიჩბის მოსმა დავკარგეთ, თითქმის გაგვისწორდნენ კიდეც, მაგრამ ყოველივე ეს დროებითი აღმოჩნდა, ფინიში პირველებმა გადავჭყერით, მონინალმდეგე თითქმის ნახევარი კორპუსით ჩამოგვრჩა. მოვეშვი, უკვე ოლიმპიური ჩემპიონი ვარ. კოლია მექანიკურად მაინც უსვამს ნიჩაბს. ძლივს ვაჩერებ... ავდივართ კვარცხლბეკზე, გვაჯილდოებენ ოქროს მედლებით. სული სიამაყით მე-

სება, ყველაზე მაღლა სსრ კავშირის დროშა ფრიალებს, ისმის ჩვენი ჰიმნი. მრავალრიცხოვანი ჟურნალისტებიდან ერთ-ერთი რუსულად მეკითხება: „ტელევიზიის საშუალებით ვის გადასცემდი სალამსო“. მე დაუფიქრებლად ვუპასუხე: „ფოთელებს, კუნძულის უბნელებს-მეთქი“. შემდეგ ჩემი ოქროს მედალი წყალში გავრეცხე. ეს მომენტი ზუსტად დააფიქსირა ჟურნალმა „ოგონიოკმა“ და მიჩვენებს სიძველისგან ოდნავ გახუნებულ, ამოჭრილ ფოტოს. მოსკოვში შერემეტიევოს აეროპორტში ჩემი პირველი მწვრთნელი ავერი მატკავა დამხვდა. მართალი გითხრათ, არ ველოდი. სიხარულისგან ცას ვეწიე.

შემდეგ დგება, სახლში შედის და ორიოდ ნუთში ბრუნდება. ხელში სამლიტრიანი გაბზარული მინის ქილით თავისი სპორტული მიღწევების დამადასტურებელი ჯილდოები მოაქვს. ქილაში ხელს ვყოფ და სათითაოდ ამომაქვს ისინი.

— ესეც ოლიმპიური ოქროს მედალი, — მეუბნება იგი, — მაგრამ რატომღაც ყველაზე უფრო ეს მიყვარს, — და მიჩვენებს ერთ-ერთი იტალიური ფირმის მიერ სუფთა ოქროსგან დამზადებულ სამკერდე ნიშანს წარწერით — „ვიქტორ კრატასიუკს, 1972 წლის მიუნხენის XX ოლიმპიადის გამარჯვებულს...“

ტყუილად არ ვახსენებ საქართველოს სანიჩბოსნო ბაზების როლი საბჭოთა ნიჩბოსნების მომზადებაში. მიუნხენის ოლიმპიადაზე თითქმის აბსოლუტური იყო მათი გამარჯვება ბაიდარებითა და კანოეთი ასპარეზობაში. ჩვენი წყვილის გარდა, ერთადგილიანი ბაიდარებით პირველები იყვნენ ალექსანდრ შაპარენკო და იულია რიაზჩინსკაია, ორადგილიანი კანოეთი — შესაბამისად ჩესიუნასი და ლომინოვი, ასევე პინაევა და კურიშკო ქალებში. ოთხადგილიანი ბაიდარებით ასპარეზობაშიც საბჭოთა კვარტეტმა გაიმარჯვა. მხოლოდ შეუპოვარმა რუმინელმა ივან პაცაიკინმა, ოთხგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა, ერთადერთი ოქროს მედალი გამოჰგლიჯა მათ ერთადგილიანი კანოეთი. ასეთი წარმატება საბჭოთა ნიჩბოსნებს მეტი აღარ ჰქონიათ.

აქვეა სათქმელი, რომ იულია რიაზჩინსკაია, რომლის სახელობის დიდი მემორიალი იმართებოდა ხოლმე, მომდევნო წელს ფოთში დაიღუპა. ასეთი ტიტულების მქონე მენიჩბეს მოულოდნელად ნავი ამოუტრიალდა და წყალში აღმოჩნდა. ზამთარი იყო და ყინულივით ცივმა წყალმა სპორტსმენის გახურებული ორგანიზმის სასიკვდილო სპაზმი გამოიწვია.

კრატასიუკი-გორბაჩოვის ნავმა მიუნხენის ოლიმპიურ არხში წინასწარ გაცურვაში კილომეტრიან დისტანციაზე 3 წუთი და 42,18 წამი აჩვენა, ნახევარფინალში — 3 წუთი და 30,69 წამი, ფინალში კი ამდენიც არ დასჭირვებიათ, ისე გაიმარჯვეს შედეგით — 3 წუთი და 31,23 წამი. ფოტოფინიშზე ლაპარაკიც არ ყოფილა, რადგან ეს იყო დამაჯერებელი გამარჯვება, რაზეც ლაპარაკობდა ვიქტორი. მეორე ადგილზე გასულმა უნგრელთა წყვილმა — იოჟეფ დემემ და იანოშ რატკაიმ 3 წუთი და 32 წამი აჩვენეს, პოლონელებმა — ვლადისლავ შუშკევიჩმა და რაფაელ პიზჩიმ კი კილომეტრიანი დისტანცია 3 წუთსა და 33,83 წამში დაფარეს.

ისინი ახალგაზრდები იყვნენ და წინ მთელი სამყარო ჰქონდათ, მაგრამ ცხოვრებისეულ ლოგიკას არღვევდა იგივე ცხოვრებისეული სინამდვილე. მიუნხენის შემდეგაც საკმაოდ წარმატებულ გზაზე დაამთავრა თავისი კარიერა გორბაჩოვმა, ვიდრე კრატასიუკმა. შემდეგი ოლიმპიური ციკლისთვის ახალი წყვილის შესარჩევად კი საკავშირო ნაკრების მწვრთნელებს საკმაოდ ბევრი ნიჩბოსანი ჰყავდათ, თუმცა მიუნხენის ტრიუმფატორებიც ერთხანს ერთად ცდიდნენ ძალებს — ევროპის ჩემპიონატზეც გამოვიდნენ და დიდ მსოფლიო რეგატაშიც, მაგრამ მეოთხე ადგილზე მეტს ვეღარ შესწვდნენ. თუმცა გზადაგზა ბევრი საკავშირო პირველობა ჰქონდათ მოგებული. მალხაზ მიქაძის თქმით, მაშინ სპორტსმენთა შემონმების მიზნით წელიწადში რამდენჯერმე ტარდებოდა ასეთი პირველობები და ვიქტორი, თავის მენყვილეებთან ერთად, მსგავსი ტურნირების რვაგზის გამარჯვებულია... საბჭოთა ნაკრების შერჩევის სისტემა იქით იყოს და, ის, რომ მიუნხენის შემდეგ შედეგები გაუუარესდა, ამაში თვით ვიქტორის საოჯახო ამბებსაც მიუძღოდა ბრალი. მამამისი ივანე, უწყინარი და მშრომელი ადა-

მიანი, რაღაც შემთხვევის გამო სამი წლით აღმოჩნდა საპატიმროში. აფორიაქებული ვიქტორი სპორტს ადრინდელზე ნაკლებ ყურადღებას უთმობდა. თუმცა, დიდი ნიჭის გამო, კიდევ რამდენიმე წლის მანძილზე ირიცხებოდა საკავშირო ნაკრების შემადგენლობაში, თვით 1978 წლამდე, მაგრამ მიუნხენის ოლიმპიადის შემდეგ, როცა 1973 წელს გორბაჩოვი სხვა ნავში გადაჯდა (თუ გადასვეს), მისთვის აღარ მოიძებნა ღირსეული მენეჯილე. საქმე ისე წარიმართა, რომ თითქოს ირგვლივ ყველაფერი ვიქტორის სანინაალმდეგოდ იყო მიმართული.

„ოლიმპიადის შემდეგ დაიწყო ჩვეულებრივი არასპორტული დემარშები — შეხვედრები აღმასკომში, ქალაქკომში, სკოლებში... ოლიმპიურმა ჩემპიონმა თანდათან დაკარგა სპორტული ფორმა“, — ამბობს გიორგი ბუკია.

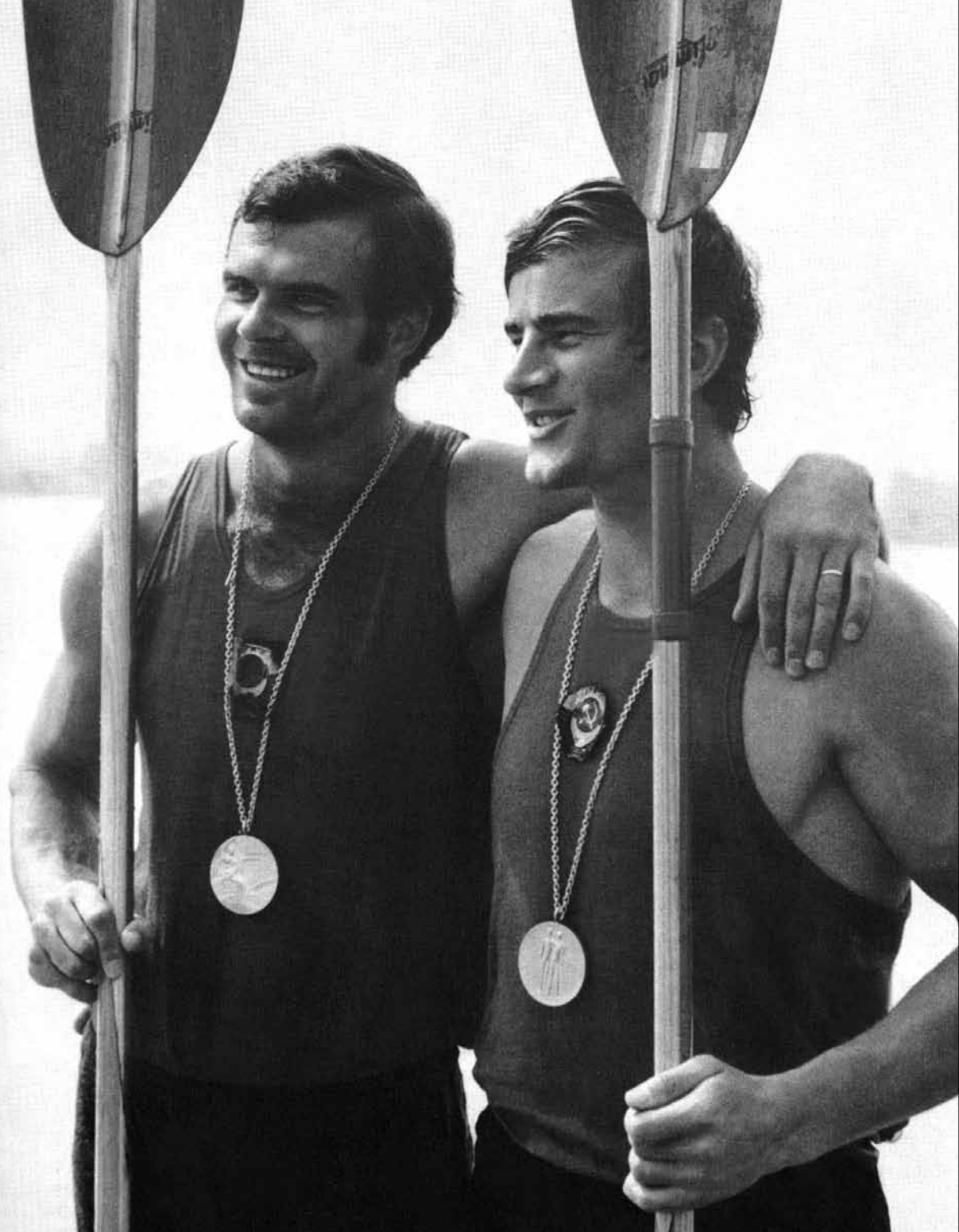
„მიუნხენის შემდეგ ვიქტორი როგორღაც უცებ ჩაქრა,“ — ირწმუნებიან სხვა ფოთელი სპეციალისტებიც, მაგრამ თუ საკავშირო ნაკრების მწვრთნელებმა, რომლებსაც ფართო არჩევანი ჰქონდათ, ნაადრევად ჩაიქნიეს ხელი ვიქტორზე, საქართველოში მაინც ხომ მართებდათ ბრძოლა მათ, „ვისაც ჯერ არს“. მაგრამ რაც მისგან მივიღეთ, ისიც საკმარისიაო, თქვეს და ასეც წარიმართა ოლიმპიური ჩემპიონის შემდგომი ცხოვრება. ადამიანი, რომლის სახელი და გვარი იყო ვიქტორ კრატასიუკი, საქართველოში, ფაქტობრივად, მხოლოდ ახლობელ-მეგობრებსღა სჭირდებოდათ, მათ შორის ფოთშიც. კაცი ისეთ მდგომარეობაში იყო, რომ ერთი-ორჯერ მოამაგე მწვრთნელსაც დაემდურა.

მორიგი ფრაგმენტი ვანო ნარმანიას წერილიდან:

„ნელ-ნელა ჩამოვშორდი დიდ სპორტს, — აგრძელებს საუბარს ვიქტორი, — დამეწყო დეპრესია. გარკვეული პერიოდი მწვრთნელად ვიმუშავე, ახალგაზრდებს ვავარჯიშებდი. შევექმენი ოჯახი. დავამთავრე თბილისის ფიზიკური კულტურის ინსტიტუტი. გამიჭირდა მატერიალურად. ძრავის შემკეთებლად დავინწყე მუშაობა. გარკვეული პერიოდი ცეცხლფარეშად და სახინკლეშიც კი ვიმუშავე, მაგრამ მატერიალური მდგომარეობა მაინც ვერ გავიუმჯობესე. შემდეგ უკრაინაში გავემგზავრე სამუშაოდ, ცოტა სული

კრატასიუკი-გორბაჩოვის ნაგმა მიუნხენის ოლიმპიურ არხში წინასწარ გაცურვაში კილომეტრიან დისტანციაზე 3 წუთი და 42,18 წამი აჩვენა, ნახევარფინალში — 3 წუთი და 30,69 წამი, ფინალში კი ამდენიც არ დასჭირვებით, ისე გაიმარჯვეს შედეგით — 3 წუთი და 31,23 წამი. მეორე ადგილზე გასულმა უნგრელთა წყვილმა — იოჟეფ დემემ და იანოშ რატკაიმ 3 წუთი და 32 წამი აჩვენეს, პოლონელებმა — ვლადისლავ შუშკევიჩმა და რაფაელ პიზჩიმ კი კილომეტრიანი დისტანცია 3 წუთსა და 33,83 წამში დაფარეს.

ნიკოლაი გორბაჩოვი და ვიქტორ კრატასიუკი ოლიმპიურ თამაშებზე გამარჯვების შემდეგ მიუნხენი, 1972 წელი

მოვითქვა-მეთქი. ასფალტს ვაგებდი, მაგრამ ვერც ამან მიშველა. ბოლოს ფოთის საოკეანო ტევზჭერის სამმართველოში მოვხვდი და დავრჩი უმუშევარი. ქალაქის მერიამ ყოველთვიურად 50 ლარი დამინიშნა გრანტის სახით, რისთვისაც დიდ მადლობას ვუხედი მათ, მაგრამ, კარგად მოგეხსენებათ, ოჯახს დღეს ეს თანხა რამდენად ეყოფა. თანაც ორი შვილი მყავს. ჩემი ქალიშვილი 17 წლისაა, ბიჭი კიდეც 15-ის. ვალებიც დამიგროვდა. ბავშვებს ჭამა-სმა, ჩაცმა-დახურვა სჭირდებათ. მე კი, დიდი სურვილის მიუხედავად, არც სამუშაო მაქვს და არც მისი შოვნის პერსპექტივა. ნახევრად მშვიერი დავდივარ. არადა, ჯანი და ენერჯია არ მაკლია.

ოლონდ ფული იყოს და, არანაირ სამუშაოს არ ვთაკილობდი.

მართალი გითხრათ, ვერ წარმოვიდგენდი, რომ აქამდე მივიდოდა ჩემი საქმე. მე ხომ ჩემი ახალგაზრდობა, ჩემი შესაძლებლობა სამშობლოს, ჩემი რესპუბლიკის, ჩემი მშობლიური ქალაქის დიდებას შევნირე.

არადა, მეც შემეძლო თავის დროზე სარფიანი საქმე „გამეჩალიჩებინა“. დღეს არავის ვჭირდები. ოლიმპიური ჩემპიონი ვიქტორ კრატასიუკი უბრალო ვიტია გავხვდი. აქ მარტო ჩემით ნუ შევხედავთ ამ პრობლემას. საერთოდ შეიძლება, რომ ჩემი კატეგორიის ხალხს ასე უჭირს ცხოვრება?..”

თუმცა, მიუნხენიდან ჩამოსულს თბილისსა თუ ფოთში ისე დახვდნენ, როგორც საერთოდ ხვდებიან ოლიმპიურ ჩემპიონებს. მაგრამ „ოსტროველები“ რის „ოსტროველები“ იქნებოდნენ, მათი დახვედრა სხვებზე ნაკლები ყოფილიყო. როცა გერმანიაში ვიქტორის ტრიუმფი შედგა, თითქმის მაშინვე გადანყდა ფოთში სახელოვანი თანაქალაქელისთვის ახალი ბინის გამოყოფა. „მაშინვე დამირეკეს ამის თაობაზე, — მეუბნება გივი ტიკარაძე, რომელიც იმ დროს პორტის კომუნალური განყოფილების უფროსი იყო, — აი, ამ კორპუსში, ყოფილი ლენინის ქუჩაზე (ახლა დავით აღმაშენებლის ქუჩაა, - ავტ.) მივეცი ბინა მესამე სართულზე“.

კორპუსის მეზობლებმა საგანგებოდ დაამზადებინეს ოლიმპიური ჩირალდანი, ვიქტორს ეზოში შესვლამდე სპორტული სამოსის ჩაცმა სთხოვეს, იქაურობა წინდანინ გააჩირალდნეს და კაი 200-კაციანი სუფრა დაახ-

ვედრეს. ძალიან კარგი და დასამახსოვრებელი მხიარულება იყო, — იხსენებენ იმ იშვიათ პურობას მეზობლები.

შემდეგ ვიქტორის ოლიმპიური დიდება თანდათან დაეშვა ყოფით დონემდე, მაგრამ მისი ანარეკლი უცხოეთში ყოფნისას უფრო დაუნახავს და არა საკუთარ ქალაქში, რაც სამწუხარო რეალობაა.

საქმე ისაა, რომ მრავალი პროფესიის გამოცვლის შემდეგ ორი წლის მანძილზე საოკეანო თევზჭერის გემებზე ცურავდა, ჯერ „საქართველობზე“, მერე „ახმეტაზე“, უკვე ვთქვით, რიგით მატროსად. ცურვა მოუწია თავის მეზობელთან, რომელსაც ფოთის ნავსადგურიდან საოკეანო ხომალდებზე გადაენაცვლებინა.

გივი ტიკარაძე: „სახელმწიფო შეკვეთები გვქონდა. ვიჭერდით სკუმბრიას, სტავრიდას, ხეკს, კალმარს, სარდინს... ვიქტორი არაჩვეულებრივი მატროსი იყო და ძალიან კარგი პიროვნება. გემზე არ ყოყლოჩინობდა, რომ ოლიმპიური ჩემპიონი იყო. ღირსეულად ეჭირა თავი. ძალიან უყვარდა ანექდოტების მოყოლა ოლიმპიურ ჩემპიონებზე. ასევე უყვარდა კითხვა. ბევრჯერ მინახავს გემზე წიგნით ხელში... რა დასამალია, გემზეც იყო დალევის საშუალება, მაგრამ ვიტია არ სვამდა, ყოველთვის თავს იკავებდა. მხოლოდ ხმელეთზე, როგორც სხვა მატროსები...“

ერთხელ ლას-პალმასში ბარში იცნეს, მიუნხენის ოლიმპიადის მონაწილეები ყოფილან. თან იქ ვილაც ჩვენთანმა კრატასიუკი ახსენა. სამი დღე დაჰყავდათ პურ-მარილებზე. ერთხელ კასაბლანკაში ფან-კლუბში შევიდა. ოლიმპიური ჩემპიონების გულშემატკივართა კლუბი იყო და არა ფეხბურთელებისა. იქ ვიტიას სურათიც ეკიდა. ბარმენს უთხრა ეს და იმან არ დაიჯერა, რომ თვალწინ სწორედ ჩემპიონი ედგა. დაბრუნდა ვიტია გემზე და იქიდან იტალიური ოლიმპიური ნიშანი მიუტანა. იმ ბარმენმა საპატიო სტუმარს ბანკეტი გადაუხადა და ავტოგრაფები დაატოვებინა...”

ბანკეტებზე რა მოგახსენოთ, მაგრამ ვიქტორ კრატასიუკს დაპატიჟება მშობლიურ ქალაქში ნამდვილად არ აკლდა, განსაკუთრებით მიუნხენის შემდეგ. მასთან ერთად სუფრაზე ჯდომა ეამაყებოდით და იყო ერთი გა-

დაპატიჟება თუ ბოთლების გაგზავნა. ვიდრე სპორტში იყო, ამას, ცხადია, შედარებით იშვიათი და უფრო, ასე ვთქვათ, სოლიდური სახე ჰქონდა, მაგრამ შემდეგ ასეთი შემთხვევების რიცხვიც გაიზარდა და განურჩევლობის ხარისხიც. ასეთი მდგომარეობა კი ვიქტორის ხასიათისა და ბუნების მქონე კაცისთვის თანდათან დამლუპველი ხდებოდა...

მომავალი მეუღლე დნეპროპეტროვსკში გაიცნო 1976 წელს, საკავშირო საწვრთნელ შეკრებაზე ყოფნისას. მაშინაც საჩემპიონო სიჯიუტე გამოუჩენია.

ელენა კრატასიუკი: „ჩვენთან, დნეპროპეტროვსკის ოლქის ქალაქ ნოვომოსკოვსკში, საბჭოთა ნაკრების ოლიმპიური მომზადების ბაზა იყო ნიჩბოსნობაში და ტანვარჯიშში. მხოლოდ ბაიდარიტა და კანოეთი ვარჯიშობდნენ ნიჩბოსნები. სამი გოგო მოვდიოდით ქუჩაში. ვიქტორმა შემოგვხედა და ჩემკენ გამოიშვირა ხელი. ეს გოგო ჩემი ცოლი გახდებაო, — ამხანაგებს უთხრა. მერე ჩანთების ნაღებაში დაგვეხმარა. მალე ხელი მთხოვა, მაგრამ მეათე კლასში ვიყავი და უარი ვუთხარი. სამი წლის მანძილზე გვექონდა მიმონერა, 1979 წელს კი დავექორწინდით.“

ძალან მალე შევეჩვიე ფოთს. 1980 წელს შეგვეძინა ოქსანა, 1982 წელს — პეტია (პეტრეს, მამისადმი პატივისცემის ნიშნად, ვიქტორსაც ეძახიან, - ავტ). მაშინ კი, დაქორწინების შემდეგ, სიონის წყალსაცავზე გავემგზავრეთ. წარმოიდგინეთ, 29 მაისს დავექორწინდით, 31-ში კი უკვე სიონში ვიყავით საწვრთნელ შეკრებაზე. მაშინ ვიქტორი საქართველოს ნაკრების უფროსი მწვრთნელი იყო. სპარტაკიადამდე ნახევარი წლით ადრე ჩააბარეს მოზაიდარეთა გუნდი. ეს ძალიან მცირე დროა და შედეგებს ვერ მიაღწიეს. ამის გამო მოხსნეს და მისი კარიერაც, როგორც მწვრთნელისა, ამით დამთავრდა. მაშინ დაეცა სულით. მანამდეც სვამდა, მაგრამ ჩვეულებრივად, როგორც სხვა კაცები. მუშაობაც შეეძლო, მაგრამ შემდეგ... ვინ აღარ სვამდა, მაგრამ ისინი არ ჩანდნენ, ვიქტორი კი ყველას თვალწინ იყო... ჩვენ შორის განსხვავება 11 წელი იყო და ოჯახსაც ვერ დაუდო გული...”

ზამთარში გაუყინავი
სანჯლოსნო ბაზები სა-
ნატრელი იყო რუსეთისა
და, საერთოდ, ჩრდილოე-
ლებისთვის. ფოთში კი იმ
დროს შვიდი სანიჩბოსნო
ბაზა არსებობდა; იყო
„ვოდნიკის“, „დინამოს“,
სამხედრო-საზღვაო
ფლოტის და სხვა ბაზები.
საქართველოსაც ჰქონდა
თავისი რესპუბლიკური
ბაზა. მათგან უმთავრესი
იყო „ვოდნიკი“ რიონზე,
სწორედ კუნძულის საზ-
ღვარზე, სადაც დაიწყო
ვარჯიში მომავალმა
ოლიმპიურმა ჩემპიონმა.

ოჯახის ისტორია სხვებისთვის უღრანი ტყეა, მაგრამ, რა დასამალია, ფოთში მათ ქორწინებას ბევრი უიღბლოს უწოდებს არაერთი მიზეზის გამო, თანაც ორმხრივის...

როცა საბოლოოდ ნათელი გახდა, რომ ვიქტორი, როგორც მწვრთნელი, მუშაობას ვერ გააგრძელებდა (ისიც მითხრეს, სამწვრთნელო ასპარეზზე ნაკლები მონდომება გამოიჩინა, „ხმელეთიდან“ ნიჩბოსნობას როგორღაც გული ვერ დაუდო), ქალაქის მესვეურები დაინტერესდნენ, როგორც მაშინ იტყოდნენ, მისი შრომითი მონყობის საკითხით. ქალაქკომის მდივანმა, ქალბატონმა ნინო ლაკიამ პარტიულ ბიუროზე მიიწვია. „ხელმძღვანელობაშიც პატივს სცემდნენ. რა ადგილი შევთავაზოთო — ვაჭრობაში თუ... სხვა სფეროებზეც იყო საუბარი, — იხსენებს პირდაპირ ვოდევილურ ამბავს გივი ტიკარაძე, — ვიქტორ, სადაც ისურვებ, ყველანი შენთან ვართ და იქ გაგიშვებთო, — უთხრა ქალბატონმა ნინომ.

„მე დიდი თანამდებობა არ მინდა, ჩემს კორპუსში „კაჩეგარად“ გამიშვითო“, — უთხრა ვიქტორმა ქალაქკომის მდივანს. ჯერ პირი დააღეს და მერე ყველამ სიცილი დაიწყო. ასეთი კაცი იყო ვიტია. მერე ქალაქის პროკურორი თამარ კიკნაძე ადგა და, — ამხანაგებო, ერთი კითხვა უნდა დავსვავო, — ვიქტორს მიმართა: სპორტში ასეთ სიმალეებს მიაღწიე და ამის შემდეგ ცეცხლფარეშად როგორ იმუშავებ, სტუმრები რომ ჩამოვლენ და მოგიკითხავენ, რა პასუხი გავცეთო. „თქვენ ნუ შენუხდებით, ვიმუშავებ“, — უთხრა ვიქტორმა. „თავმდაბლობა მუდამ სჩვეოდა. მიუნხენის შემდეგ ცხვირი არ აუნევია. პირიქით, უფრო თავმდაბალი გახდა“, — მეუბნება ვანო ნარმანია.

სამ დღეში გაუთავისუფლეს „თანამდებობა“ და ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ცეცხლფარეშად დაიწყო მუშაობა. ეს ალბათ პირველი ასეთი შემთხვევა იყო მსოფლიოში. ორი წელი იმუშავა „კაჩეგარად“. ადრე ამ ადგილას მამამისი ივანე მუშაობდა.

საერთოდ, ვიქტორ კრატასიუკს არც ერთი სამუშაოს შესრულება არ ეთაკილებოდა. დაუზარელი იყო და არაფერზე იხევდა უკან. ბავშვს რომ

ეთხოვრა, იმასაც გაუკეთებდა საქმეს. მისი მეუღლის თქმით, ხანდახან ერთდროულად სამ-ოთხ ადგილას მუშაობდა. კატარლის ძრავის ისეთი ოსტატი ყოფილა, თვალდახუჭული შლიდა და აწყობდა. მთელი ფოთიდან მიჰქონდათ ვიქტორთან ძრავები. თითქმის ყველას იცნობდა და ფულის გამორთმევა ერიდებოდა. გასამრჯელოდ კი ხშირად სასმელს უტოვებდნენ.

ისეთ კაცს, როგორც ვიქტორ კრატასიუკი იყო, ყველგან ჰყავდა მეგობრები და ყველგან შეეძლო წასვლა — ჯერ როგორც სპორტსმენს და მერე არც მწვრთნელობისთვის ითაკილებდნენ ოლიმპიურ ჩემპიონს. საიდან არ ჰქონდა მიწვევა, გინდ მოსკოვი აიღეთ და გინდ კიევი, მით უმეტეს, გვარი უკრაინული ჰქონდა. „ოლიმპიური“ მენყვილე გორბაჩოვიც ეპატიუებოდა თავისთან, მაგრამ...

„ფოთი უყვარდა ძალიან და ეს მაცოფებდა. იმ დროს შეეძლო საბჭოთა კავშირის ნებისმიერ ქალაქში გადასვლა. საკმარისი იყო თითოთ ეჩვენებინა და ყველგან კარგად მიიღებდნენ — ბინა, მანქანა, კარგი სამსახური გარანტირებული ექნებოდა. მაგრამ მე ფოთელი ვარ, „ოსტროველი“, აქ დავიბადე და აქ მოვკვდები, ვერსად წავალო, — არაერთხელ გამომიცხადა,“ — მეუბნება ელენა კრატასიუკი.

„ცხოვრებაში იმანაც შეუშალა ხელი, რომ ამაყი და ამავე დროს მორიდებული კაცი იყო. როგორ უნდა მივიდე ვინმესთან და ვთხოვო, მე ვარ ვიქტორ კრატასიუკი და დამეხმარეთო. სხვები დარბოდნენ მის საქმეებზე,“ — იხსენებენ მეზობლები.

„მართლაც ძალიან ამაყი იყო. საკუთარი თავისთვის არავის კარზე არ დაუკაკუნებია, სხვებისთვის კი, იცოცხლეთ, რამდენიც გინდათ. 80-იანი წლების დასაწყისში ოთარ ბუაძე იყო „დინამოს“ ბაზის დირექტორი და მოხსნეს. ვიქტორი ღამით მიადგა ბაკურ გულუას (ქალაქკომის მაშინდელი მდივანი — ავტ.) და ყველაფერი უამბო დირექტორზე, როგორი ადამიანი იყო. არც მისი შეცდომები დაუფარავს. მაგრამ ნათლად აუხსნა, თუ რამდენს აკეთებდა ეს კაცი სპორტისთვის. ბუაძე პოსტზე დატოვეს“, — ქმრის კიდევ ერთ „უცნაურ“ საქციელზე საუბრობს მისი მეუღლე.

ისიც სათქმელია, რომ არც მწვრთნელობაში ეყარა ხეირი, ყოველ შემთხვევაში, მისთვის, — რაღაც კაპიკებს იღებდა. სპორტულ წრეებში, უფრო ზუსტად, ხელმძღვანელობაში მანაც ფიქრობდნენ, მისთვის რაიმე თანამდებობა გამოეძენათ, რომ ისევ სპორტში ყოფილიყო, მაგრამ ზოგმა მისი გვარი დაინუნა, ზოგმა კიდევ... რომელიმე სპორტული ბაზის ხელმძღვანელობა, მუშაობა ქალაქის სპორტკომიტეტში — არაფერი გამოვიდა. და ვიქტორის ცხოვრება მკვეთრად დაქანდა ქვევით, უფსკრულისკენ.

იმის თქმაც არ შეიძლება, რომ მის შველას მატკავას გარდა არავინ ცდილობდა. დროდადრო ეხმარებოდა ვალერი გეგიძე, ნავსადგურის უფროსი და ძველი ნიჩბოსანი. ქალაქის სპორტკომიტეტის თავმჯდომარემ ოთარ ხომერიკმა ყოველთვიური დახმარება 50 ლარი დაუნიშნა. ასევე ეხმარებოდა ბატონი ოთარის კოლეგა ბორის გოგიჩაიშვილი. ერთხანს საქართველოს სპორტკომიტეტიდანაც უგზავნიდნენ ხოლმე 100 ლარს. ვიდრე „ვოდნიკში“ მუშაობდა, იქიდანაც იღებდა ამდენივეს.

„მაგრამ ეს ფული სახლამდე ვერ აღწევდა,“ — ამბობს მისი მეუღლე. ლუდხანასთან ან სადმე სხვაგან ვიქტორს ყოველთვის ელოდნენ ამფსონები. ისიც კეთილი, გულუხვი კაცი იყო და ასე ქრებოდა ძველი დამსახურებისთვის მიწოდებული სამონყალო ლუკმა. საოცარია, მაგრამ ყველაზე დიდი ხელფასი, რომელიც კი ჰქონია სპორტიდან წასვლის შემდეგ, ცეცხლფარეშის ჯამაგირი იყო.

ვიდრე მამა ცოცხალი ჰყავდა, კიდევ შეიძლებოდა ცხოვრების შემოტრიალებაზე ფიქრი, მაგრამ შემდეგ მთლად უიმედო გამხდარა. დედა უფრო გვიან, 1996 წელს გარდაეცვალა.

ფოთში მისი ოჯახის მიმართაც გამოთქვამენ საყვედურს. ფოთი კი პატარა ქალაქია და ყველამ ყველაფერი იცის. გარდა ამისა, მისი მეუღლე და ქალიშვილი ოქსანა 2000 წელს, შემდეგ კი, 2002 წელს, პეტრეც უკრაინაში, დნეპროპეტროვსკში გაემგზავრნენ და ვიქტორი მარტო დარჩა თავის სახლში.

როცა ეს ბინა მოვინახულე, მხოლოდ ცარიელი კედლები დამხვდა — ბოლო წლების ცხოვრების საშინელი ნამუსრევის კვალი. დანარჩენი ყვე-

ლაფერი გაეყიდა. „ასე დაგვხვდა სახლი“, — მითხრა მისმა მეუღლემ, რომელმაც შემდეგ ასე ახსნა უკრაინაში მათი გამგზავრების მიზეზი.

ელენა კრატასიუკი: „2000 წელს ჩემს გოგოსთან, ოქსანასთან ერთად უკრაინაში გავემგზავრე. მინდოდა მას იქ ესწავლა. პეტია აქ დარჩა და მოგვიანებით ჩამოვიდა. ვიქტორსაც არაერთხელ ვთხოვე წამოსულიყო. უკრაინაში უფრო სტაბილური სიტუაცია იყო, იქ ნგრევა არ ყოფილა და სამუშაოს ადვილად იშოვიდა, მაგრამ არაფრის გაგონება არ სურდა. მეტისმეტად ნაადრევად დაილუპა. ჩვენთვის ძალიან მოულოდნელი იყო ეს — 2003 წლის 17 მარტს და ზუსტად მამის დაბადების დღეს, 23 მარტს დაკრძალეს. კაპიკ-კაპიკ შევაგროვეთ ფული დაკრძალვაზე ჩამოსასვლელად. 200 დოლარი ბიძამისმა ანდრეიმაც გამოგვიგზავნა. ოქსანა ვერ ჩამოვიდა ფოთში, ჩვილი ბავშვი ჰყავდა. ვიქტორის უფროსი და ალა კი ფსკოვში ცხოვრობს. 1992 წლიდან მათ ერთმანეთთან თითქმის აღარ ჰქონდათ კავშირი“.

ოქსანა ქუთაისშია გათხოვილი მირზა მშვილდაძეზე. ვიქტორს ორი შვილიშვილი ეზრდება, ოთხნახევარი წლის მარიანა და ორი წლის დავით მშვილდაძეები. ვისაც კი ფოთში ველაპარაკე, ყველა კარგად ახასიათებდა ვიქტორის ქალიშვილს, ყოველთვის კარგი გოგო იყო.

ოქსანა კრატასიუკი: „მამა, უბრალოდ, ძალიან კარგი ადამიანი იყო. მთელი ქალაქი, მთელი საქართველო იცნობდა, მაგრამ მე ამას ვერ ვგრძნობდი, იმდენად უბრალო კაცი გახლდათ. არავის აწყენინებდა, გულს არ ატკენდა... კარგი მოქალაქე იყო თავისი ქვეყნისა. და ასეთ კაცს არც ქალაქმა, არც საქართველოს სპორტკომიტეტმა თუ სამინისტრომ საჭირო ყურადღება არ მიაქცია, არ მისცეს საშუალება ემუშავა მწვრთნელად. ადამიანს, რომელმაც ოლიმპიური ოქროს მედალი მოუტანა ქვეყანას, არ დაეხმარნენ, რომ ფეხზე დამდგარიყო.“

მწვრთნელობა მართლაც ძალიან უნდოდა. ეს იყო მისი შემდგომი ცხოვრების აზრი. ბოლოს და ბოლოს, კაცს სამუშაო სჭირდებოდა. როგორი ამბავია თავმოყვარე კაცისთვის, რომ შვილს, ჩემ ძმას — პეტიას უფრო მეტი მოჰქონდა ოჯახში, ვიდრე მას. თუმცა, ოჯახს მაინც არ უჭირდა. ყუ-

ვიქტორ კრასნიუკი
და ავერი მატკავა

ავერი მატკავა:
„ფოთში, რიონის ნაპირზე, მწვრთნელს არ გაუჭირდება ფეხბურთელებისა და ნიჩბოსნების ამორჩევა ძალ-ღონით სავსე, მკვირცხლ, დაუდეგარ და მზისგან გარუჯულ ბიჭებში. ბევრი მათგანი თითქოს დიდი სპორტისთვის არის დაბადებული. ვიქტორი ერთ-ერთი ყველაზე ნიჭიერი აღმოჩნდა მათ შორის. როცა ჩვენთან, წყალჯომარდობის სადგურში მოვიდა, თექვსმეტი წლისა იყო. თავიდანვე თვალში მომივიდა.“

რადღებდა რომ არ მიაქციეს და საყვარელი საქმე არ აღირსეს, აქედან დაიწყო მისი ყველა პრობლემა. აქედან დაიწყო სმა. ოლიმპიური ჩემპიონი ცეცხლფარეშად და რიგით მატროსად?..

მაგრამ ისეთი ადამიანი არ იყო, რომ დაეჩივლა. საკუთარ თავში, არაყსა და ღვინოში ახრჩობდა ყველაფერს.

ფოთში იმასაც ამბობენ, ოჯახმა მიატოვაო. მინდა თვალეებში ჩავხედო მათ, ვინც ამას ამბობს. მე უკრაინაში სასწავლებლად წავედი. მეტალურგიის აკადემიაში ვსწავლობდი. მამა ავად თუ იყო, არაფერი ვიცოდით. მისი ბიძაც რატომღაც არ გვატყობინებდა. იმ დღეს, როცა დაიღუპა, ჩემი წერილი წაუკითხავს. სულ ბოლოს უკრაინაში გამგზავრების წინ ვნახე მამა. ცრემლი მოერია, უკანასკნელად გხედავო. წინათგრძნობა ჰქონდა (ოქსანას თვითონაც მოერია ცრემლი - ავტ.)... ფოთის საპატიო მოქალაქედ რომ აირჩიეს — ეს ზამთარში მოხდა, ჩემს გამგზავრებამდე, — სიხარულისგან მეშვიდე ცაზე იყო, რომ ისევე გაიხსენეს. ცხოვრებაში რამდენი გაჭირვება ჰქონდა, რამდენი პრობლემა, მაგრამ არც თავისი სინდისი გაუყიდა, არც სული და არც ოლიმპიური მედალი. ცხოვრებაში მამაზე უკეთესი ადამიანი არ შემხვედრია, მისი სიყვარულით გავიზარდე.

მე უფრო რბილად გეუბნებით, თუ როგორ მოექცნენ მას. ჩემი ძმა უარესებს გეტყვით“.

პეტრე, ვიქტორის შვილი, მყვინთავად მუშაობს ფოთში. ხშირად არის ზღვაში, გამოძახებებზე. სპორტში მასაც უცდია ძალა, მაგრამ ნაადრევად მიუტოვებია ვარჯიში. ოლიმპიური მედლის ამბავიც, რომელიც ვიქტორმა უკიდურესი გაჭირვების დროსაც არ გაყიდა, ცალკე ისტორიაა. ანდრეი შკრაბაკის თქმით, როცა ვიქტორი მამამისის სახლს ყიდდა, წინასწარ ვალების აღება დაიწყო. ის ფულიც ნაწილ-ნაწილ გამოართვა მყიდველს, ას-ორას დოლარობით, რომელიც ისევე ქრებოდა, როგორც ვალად აღებული თუ უფრო ადრე, ლარებში გამოყოფილი მწირი დახმარება — ამფსონებთან, სასადილო-რესტორნებში და ვიქტორმა ვერც აქედან ნახა ხეირი. ბიძამისი იმასაც ამბობს, რომ ფულის დარჩენილი ნაწი-

ლი ბანკში შეატანინა, მაგრამ ვიქტორს პროცენტები აღარ ეყო და მთელი ფული უკან გამოიტანა.

ზოგჯერ თვითონაც აშკარად გრძნობდა, რა გზას ადგა ოლიმპიური ჩემპიონი, თავმოყვარე კაცი, მაგრამ უკვე აღარ შეეძლო თავის შეკავება. მშველელიც არ ჩანდა. ბოლოს უკვე აღარ მუშაობდა. ხანდახან ძველი მეგობრები ეძახდნენ, უმასპინძლებოდნენ, ფულსაც აძლევდნენ, მაგრამ ეს მაინც ბოლო წლების უსახელო არსებობის დასასრული იყო. დროის კვალობაზე, მცირდებოდა ასეთი ეპიზოდური დახმარების მაგალითებიც. „მაშინ უკვე ძალიან უჭირდა, საჭმლის ფულიც არ ჰქონდა ხოლმე. როგორც შეგვეძლო, ვეხმარებოდით. იმაზე მიდგა საქმე, როგორმე ერჩინა თავი. აი, ეს იყო“, — მითხრა დასასრულს ანდრეი შკრაბაკიმ. ვიქტორის ბიძა იმასაც ამბობს, რომ ის ძალიან განიცდიდა ოჯახისგან შორს ყოფნას, — ჩემი ახლობლები აქ არ არიან, აღარ ჩამოვლენო — დარდობდა და სვამდაო.

მისი ჯილდოები ბიძასთან ინახებოდა. სახლში რამდენჯერმე შეიპარნენ ქურდები ოლიმპიური ოქროს მედლის მოსაპარად, მაგრამ საამაყო ჯილდო გადარჩა. ერთხელ მთვრალი ვიქტორი სერვანტში რაღაცას ეძებდა და შემთხვევით ჯილდოებით სავსე სამლიტრიანი ქილა გაუტყდა, რის შემდეგაც ანდრეი შკრაბაკი ხუთი წლის მანძილზე მას სხვენში ინახავდა. ეტყობა, ამიტომ ვერ მიაგნეს ქურდებმა.

შკრაბაკის თქმით, მათთან არაერთხელ მისულან წინადადებით, რად გინდათ სახლში მედალი, მუზეუმიდან მოვლენ, შეაფასებენ, თანხას გადაგიხდიან და მედალი ჩვენთან შეინახებო. ვიქტორი თანახმა ყოფილა, თუ ჩემი მედალი ქალაქს, ფოთელებს დარჩებათო. დაკრძალვის წინ კი ისე წაუღიათ მიუნხენის ოქრო, ხელწერილიც არ დაუტოვებიათ. ბალიშზე დასვენებული მედალი „მიაცილებდა“ მის მომპოვებელს უკანასკნელ გზაზე. ამის შემდეგ ვიქტორის ბიძამ იმ მედლისა არაფერი იცის, არც ქალიშვილმა. სულ 1,2 კილოგრამი წონის მედლები წაუღიათ მუზეუმის სახელით და ახლობლებს ძალიან უნდათ გაიგონ, სად არის ჯილდოები.

ოქსანა კრატასიუკი: „ერთი წლის წინ ვიყავი ფოთში. მერე ჩემი ძმაც მივიდა. სეიფშია და გასაღები ვიღაცას აქვს წაღებულიო, — სასტიკ უარზე დადგა დირექტორი. გასაღების პატრონის მისამართი ვიკითხე, მაგრამ მედალი მაინც არ გვაჩვენეს. სულ ახლახან ისევ ვიყავი ფოთში და იგივე გამეორდა, თუმცა კატეგორიულად მოვითხოვე მამის ოლიმპიური ჯილდო ეჩვენებინათ. მერე მითხრეს, ცნობა მოიტანე, რომ მედალი თქვენ გეკუთვნითო. სხვა რა გზა მაქვს, უნდა მივუტანო, ოღონდ იმ მედლის ამბავი გაირკვეს“.

ხანდახან ვიქტორი სპორტისშემდგომი, არც ისე დალაგებული ცხოვრების პირობებშიც ავლენდა ძველ წრთობასა და ხასიათს. მისი მეზობლები, ბორის კილასონია და სხვები მიაბობენ რამდენიმე ასეთ ეპიზოდს.

ერთხელ ვიქტორი ნასვამი ყოფილა და ქუჩაში ჩხუბს შესწრებია. მოჩხუბრები გაქცეულან და პოლიციელებს ის შერჩენიათ ხელში. როგორც ასეთ დროს ხდება ხოლმე, ხელი სტაცეს და განყოფილებაში წათრევა დაუპირეს. თავმოყვარე ჩემპიონმა ასეთი უდიერება ვერ აიტანა და წესრიგის დამცველებს მისდგა. ექვსნი თუ შვიდნი ყოფილან, მაგრამ ვიქტორმა სათითაოდ ჩატენა მათსავე მანქანაში. „თავის გრძელ ხელებს რომ დაატრიალებდა, მარტო უნდა გენახათ. შვიდი-რვა კაციც უცემია, თვითონ შევესწართ“, — ამბობენ მეზობლები.

უფრო ადრე ვიქტორი და მისი მეგობარი ალექსანდრე (შურიკა) ბოლქვაძე სუფსაში ყოფილან თავის დებთან ერთად. იქაურ უსაქმურებს, „ბირჟავიკებს“ რომ ეძახდნენ, უდიერი რალაც უთქვამთ ქალების მისამართით. ბოლქვაძე მოშორებით ყოფილა. ვიქტორმა მათ წესიერებისკენ მოუწოდა, მაგრამ ერთი მაგარი ჩააფარეს სახეში. სახლში იყვნენ, რა ენაღვლებოდათ. დარტყმა ასეთი არ უნდაო და, გაბრაზებული ვიქტორი სუფსელებს დარევიდა. ისე, ჩვეულებრივ, მასზე უწყინარ კაცს ვერ ნახავდით. მოკლედ, იმ ბიჭებს შავი დღე აყარა, თან ჩხუბის დროს სიხალვათისთვის ქურთუკიც გაიძრო. უკვე ნაცემმა სუფსელებმა თვალი მოჰკრეს დიდ გერბს მის მკერდზე და მერელა მიხვდნენ, ვისთან ჰქონდათ საქმე. ბოლმიანები არ აღმოჩნდნენ

ავერი მატკავა:
„შეგზედე თუ არა,
მომეწონა. მაშინ საქარ-
თველოს ნაკრების
უფროსი მწვრთნელი
ვიყავი საბაიდარო ნიჩ-
ბოსნოვაში. ბევრი კარგი
სპორტსმენი მყოფლია,
მაგრამ ვიქტორზე
კარგი მონაცემები
არავის ჰქონია“

ელენა კრატასიუკი:
 „2000 წელს ჩემს გოგოს-
 თან, ოქსანასთან ერთად
 უკრაინაში გავემგზავრე.
 მინდოდა მას იქ ესწავ-
 ლა. პეტია აქ დარჩა და
 მოგვიანებით ჩამოვიდა.
 ვიქტორსაც არაერთხელ
 ვთხოვე წამოსულიყო.
 უკრაინაში უფრო სტა-
 ბილური სიტუაცია იყო,
 იქ წგრევა არ ყოფილა და
 სამუშაოს ადვილად იშო-
 ვიდა, მაგრამ არაფრის
 გაგონება არ სურდა.“

ვიქტორ კრატასიუკი
შვილებთან —
ოქსანასთან და
პეტრესთან ერთად

ის ბიჭები, ვიქტორი და იქ უცებ მოვარდნილი ბოლქვაძე რესტორანში დაპატიჟეს, კარგად აქეიფეს და ფოთში სახლამდე მიაცილეს...

მაგრამ რაც დრო გადიოდა, ნავში ჩაჯდომაც კი უჭირდა. „ერთხელ ჩვენთან ნასვამი მოვიდა, ნავში ჩამსვითო. უარი ველარ ვუთხარით, თუმცა სკოლაში ბავშვები გვყავდა. რამდენიმე მეტრი გაცურა და ნავი გადაუტრიალდა. ამოვიდა წყლიდან, ისევ უნდა ჩაფვდეთო. ადრე, როცა ვიქტორი სპორტსმენი იყო, ბრტყელი ნიჩბებით ცურავდნენ, კოვზისებრი ნიჩბები მერე შემოვიდა, მისთვის უჩვეულო იყო და ალბათ ამიტომ კიდევ გადატრიალდა. გაცეცხულმა ბავშვებმა იკითხეს, ვინ არისო. ხომ არ ვეტყვოდიო, ოლიმპიური ჩემპიონია ნიჩბოსნობაში-თქო. ვილაცაა, ადრე ვარჯიშობდაო, — ესლა ვუთხარით პატარა ნიჩბოსნებს,“ — ამ ტრაგიკომიკურ ამბავს მიყვება წყლის სახეობათა კომპლექსური სპორტული სკოლის დირექტორი ფრიდონ ბირკაია.

— ვიდრე ცოცხალი იყო, თითქმის დავინწყებული ჰყავდათ, მით უმეტეს, სიცოცხლის ბოლოს. სიკვდილის შემდეგ კი იმდენი მეგობარი გამოუჩინდა, ვერ დაითვლიდი, — ესეც პირდაპირ მითხრეს მის მშობლიურ ქალაქში. „მეც კარგად ვიცი, მას მართლაც ძალიან უნდოდა მწვრთნელობა. საამისოდ, მაშინდელი გაგებით, ყველაფერი ჰქონდა — გამოცდილებაც, ოლიმპიური ჩემპიონობაც, ფიზიკულტურის ინსტიტუტის დიპლომიც — ყველაფერი სხვებზე მეტი ჰქონდა, მაგრამ ფეხებზე დაიკიდეს. ერთხელ ნახეს ნასვამი, ორჯერ და მიზეზიც მზად ჰქონდათ. მე ახლა ნიჩაბს აღარ ვუსვამ და ვილას ვჭირდებო, რამდენჯერ მითხრა გულდანყვევით,“ — ჩვეული პირდაპირობით ამბობს ჯიმშერ ხოშაბაევი.

ოლიმპიური ჩემპიონი განგრენით გარდაიცვალა. ბოლოს სულ ფეხებს იტკივებდა. შესთავაზეს ფეხი მოეჭრა, რომ გადარჩენილიყო, მაგრამ კატეგორიული უარი თქვა. რაც არ უნდოდა, იმას არაფრით არ გააკეთებდა. „თუ მოვკვდები, ფეხიანად უნდა მოვკვდეო. ბოლო კვირა ველარ ლაპარაკობდა. ძილში გარდაიცვალა. აქ მხოლოდ მე და მეზობლები ვიყავით. ოჯახი მერე ჩამოვიდა,“ — ამთავრებს სევდიან ეპილოგს ვიქტორის ბიძა.

მერე კი ჩვენებური, ტრადიციული ამბავი გამეორდა, როცა ადამიანი მკვდარილა გაახსენდება ყველას. „მართლაც კაცურად დავკრძალეთ, — მითხრა ფრიდონ ბირკაიამ, — ადგილობრივმა ხელისუფლებამ 500 ლარი გამოყო, დანარჩენი ჩვენ ვიშოვეთ. კერძო ორგანიზაციებმაც მიიღეს მონაწილეობა, რომ გასვენებაც ღირსეული ყოფილიყო და ქელებიც.“

ბევრი ადამიანი შეეწია ოლიმპიურ ჩემპიონს უკანასკნელ გზაზე. ნოდარ ჩარაევის შვილმა, ზაქრომ, დიდი ხარჯი გაიღო, ასევე ძველმა ნიჩბოსანმა, საბჭოთა კავშირის ჩემპიონმა თამაზ ჩიტაიამ, ვიქტორის მეზობლებმაც, სხვა ადამიანებმა. პროცესიაც ხალხმრავალი იყო. ცოტა საფლავის საქმე გართულდა. უნდოდათ კუნძულის უბნის სასაფლაოს ცენტრალურ ნაწილში დაეკრძალათ, მაგრამ იქ თურმე ვიღაც ქურდი განისვენებდა და ახლოს საფლავი არ გაათხრევიანეს. მხოლოდ განაპირას მოხერხდა. მას შემდეგ ოთხი წელი გავიდა და საფლავზე ჯერ კიდევ არაფერია. არც ბიუსტი. ალბათ ეს მაინც დაიმსახურა ფოთის XX საუკუნის საუკეთესო სპორტსმენად აღიარებულმა ვიქტორ კრასატიუკმა. „სამარცხვინოა. ეს არ ეკადრება ოლიმპიურ ჩემპიონს. ბოლო გზაზე მაინც სათანადოდ გაეცილებინათ და საფლავი მოეწყოთ,“ — უკმაყოფილოა ვიქტორის ქალიშვილი.

2003 წელს ფოთის საკრებულომ გამოიტანა დადგენილება, რომ პლენხანოვის ქუჩისთვის ვიქტორ კრატასიუკის სახელი მიენიჭებინათ. ეს ერთი სახსოვარილა დარჩა შესანიშნავ სპორტსმენს თავისი მშობლიური ქალაქისგან, რომელსაც თავისი დიდი სიყვარული და ერთგულების იშვიათი მაგალითი დაუტოვა.

ვიქტორ კრატასიუკი

დაიბადა 1949 წლის 30 იანვარს ფოთში. ნიჩბოსანი, ბაიდარა. XX ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი (1972, მიუნხენი), სსრკ ორგზის ჩემპიონი (1971, 72 — ორადგილიანი ბაიდარა) და მესამე პრიზიორი (1971 — ოთხმოსასმელიანი ბაიდარა). სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი. გარდაიცვალა 2003 წლის 18 მარტს.

VIKTOR KRATASYUK

Oarsman, kayak-paddling, was born on January 30, 1949 in the city of Poti. He was a champion of XX Olympic Games (Munich, 1972), twice champion of the USSR (1971, 1972 – two-seater kayak) and bronze medalist (1971 – four paddle kayak). Kratasyuk was the USSR Honored Master of Sports. He deceased on March 18, 2003.